

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 127- 13 EYLÜL 1977 FİYATI: 5 TL

EMPERYALİZM VE KAPİTALİZMİN BATAĞINDA

şili'ye
özgürlük

TÜSTAV

MADEN-İŞ GENEL KURULUNDAN NOTLAR

Maden-İş genel kurulu 6 Eylül günü, Kemal Türkler'in konuşmasıyla başladı. Önce yerli konuklara, daha sonra da yabancı konuklara söz verildi. Genel Kurulun ikinci gününde çalışma raporu okundu. Bundan sonra da müzakerelere geçildi.

Divan başkanlığı için başka bir liste nin bulunmadığı genel kurulda, divan başkanlığına Mehmet Karaca, başkanvekilliklerine ise Cemal Kırıl ile Nurettin Çavdargil getirildiler. 145 delegenin bulunduğu genel kurulda yalnızca üç kişinin söz alıp konuşması dikkatleri çekti. Çalışma raporunun lehinde olsun, aleyhinde olsun bu kadar az sayıda kişinin söz alıp konuşmasının elbette bir nedeni vardı: Kongreye katılan delegelerin hemen hemen yarısına yakını, sendikanın ücretli kadrosunda çalışanlardan oluşuyordu.

Söz alanlardan biri de Selim Mahmutoğlu idi. (Mahmutoğlu'nun konuşmasının bir özeti derгимizin 16. sayfasında yer almaktadır.) Mahmutoğlu'nun konuşmasına ilk olarak Cengiz Turan cevap verdi. Mahmutoğlu tarafından yöneltilen eleştirilerin tümünün cevaplandırılması Turan'ın çapını aşardı. Bu yüzden Turan, cevabında yalnızca "Bursa olayları"na sığınma gereğini duydu. Eleştirilerden biri Bursa'da lokal seçimlerinin yapılamaması idi. Turan'ın bu eleştiriye verdiği cevap ise şöyle idi: "Bursa'ta TİP'iler bölgeyi çalışmamız duruma getirdiler. Lokale ve ünite temsilciliği seçimleri bu yüzden yapılamadı."

Rapor gibi, Cengiz Turan da yalan söylüyordu. Bursa'da ünite ve sendika temsilciliği seçimleri TOFAŞ işyerinin dışında yapılmıştı. Ancak bu seçimlerin kongre delegeliği ile hiç bir bağlantısı yoktu. Lokal kongreleri, ünite temsilciliği seçimlerinden daha kolay idi. Buna rağmen lokal kongrelerinin yapılamamasının özel bir nedeni vardı. Çünkü lokal kongreleri, doğrudan doğruya merkez genel kuruluna katılacak delegeleri belirleyecekti. Bundan korkuldu ve lokal seçimleri bunun için yapılmadı. Turan, elbette ki bunu açıklayamazdı.

Seçimler Ereğli'de de yapılmamıştı. Turan'a göre, bölge temsilcisi ile kendisi arasındaki tartışma tabakatı sonucunda seçimlerin yapılamamasına karar verilmişti. Turan ayrıca "atamalarda demokratik davrandıkların" da iddia ediyordu.

Amca İstanbul Omraniye bölgesindeki lokal seçimlerinin yapılmasına hiç değinmedi. Bu seçimler herhalde "unutulmuş" olacaktı.

Bir de kapatılan bölge temsilcilikleri meselesi vardı. Turan, bunun izahını şöyle yaptı: Anatuzyüğe göre, bir bölgenin en az üç lokale sahip olması gerekiyordu. Onlar da üç lokali olmayan bölge temsilcilerini kapatmışlardı. Ayrıca, kapatılan bölge temsilciliklerine bağlı işçilerin de bağlandıkları yeni bölge temsilciliğinden delegelik için adaylıklarını koyabileceklerini ekledi.

Turan'ın yalanı yine yakalandı. Örneğin, kapatılan Çerkezköy bölge temsilciliği 4 lokalin kurulabileceği 2500 üyelik bir bölgede idi. Anatuzyüğe göre, yeni kurulan bölgelerden delege olmak isteyenlerden 2 yıllık üye kademi ve "A tipi seminer" görme koşulu aranıyor. Çerkezköy kapatılıp 16. bölgeye bağlandı. Üyelerden bu koşullar arandı. Böylece Çerkezköy'den tek üye, kongre delegesi olamadı.

Söz alan Selim Mahmutoğlu, konuşmasında kişileri hedef almadı. Konuşmasının içeriği ağırlıklı olarak Örgütlenme Dairesi'ni ilgilendirdiği için konuşmasını "genel yürütme kurulu üyeleri"ne hitaben sürdürdü. Ama Cengiz Turan adlı kişi, seçildiği günden bu yana sürdürdüğü Seyfi Öztürkvari "fedailik" görevini sadık bir şekilde genel kurulda da sürdürmeye kararlı idi. Turan, genel yürütme kurulu üyeliğine yeniden girebilmek için tek çarenin bu olduğunu sanıyordu.

Örgütün gelişme yüzdesi konusunda, örgütlenme dairesi ile koordinasyon dairesinin raporlarında açıklanan rakamlar geliyordu. Bunun açıklanması üzerine Mehmet Ertürk söz alarak Mahmutoğlu'na ve TİP'e çıtmaq istedi. Koordinasyon dairesi raporunda yer alan rakamların (№ 44-48) redaksiyon hatası olduğunu söyledi. Oysa raporun sonuna "redaksiyon hataları" eklenmişti. Demek bir kere daha gözden kaçmıştı rakamlar. Konuşmasında TİP'e çıtmaq gereğini de duyan Ertürk Türkiye'de bağımsızlık-demokratik-sosyalizm mücadelesi açısından çok büyük önem taşıyan bir söz de etti. Şöyle dedi: "Bugün Türkiye'de legal sosyalist parti yoktur". Genel Kurul, Ertürk'ün Türkiye'deki harekete getirdiği bu büyük açıklıkla sardı.

MADEN-İŞ GENEL KURULU GEÇTİĞİMİZ HAFTA İÇİNDE TOPLANDI. GENEL KURUL'DA YALNIZCA ÜÇ DELEGE SÖZ ALDI. GENEL KURUL DELEGELERİNİN ÖNEMLİ BİR BÖLÜMÜ MADEN-İŞ'İN ÜCRETLİ PERSONELİNDE OLUŞUYORDU. SÖZ ALAN DELEGELER, SENDİKA İÇİNDEKİ ANTI DEMOKRATİK TUTUMLARI, TEMSİLCİLİĞE GETİRİLEN KİŞİLERİN AJAN KİMLİĞİNİ, "SOSYALİZM ADINA MEDDALLIK OYNAYAN KİŞİLERİ" ELEŞTİRDİLER. DAHA SONRA CENGİZ TURAN VE MEHMET ERTÜRK SÖZ ALARAK KENDİLERİNE YAPILAN ELEŞTİRLERİ CEVAPLANDIRDILAR.

Türkler Genel Kurul'da konuşuyor

Kendisi ile ilgili cevaplanacak bir nokta bulunmamasına rağmen DİSK'in "yıldız"larından Hakkı Öztürk de söz alma gereğini duydu. O da "TİP'e çıtmaq" kendine seçilme sansı yaratmak istiyordu. Hakkı Öztürk, genel onur kurulu başkanı olduğu için genel kurula girmesi engellenemeyen Mahmutoğlu'na çattı. Şunu söyledi: "Evet, örgütün gerilediği doğrudur. Ama örgütün, sermayenin saldırıları karşısında her geçen gün geliştiğini söylemek varken, gerilediğini söylemek sosyalistlikle bağdaşmaz" Ertürk'ün getirdiği açıklığı, Öztürk'ün getirdiği doğrudur.

Selim Mahmutoğlu kendisine ismen satışıldığı için yeniden söz almak istedi. Divan başkanvekilli olan Cemal Kırıl ise "divan satışına görmemiştir" diyerek Mahmutoğlu'na söz vermedi. Mahmutoğlu'nun ısrarlarına karşılık Divan söz vermemekte ısrar etti. İsrar etti, çünkü söylenenler doğru değil. Söylenenlerin doğru olmadığını Cemal Kırıl da biliyordu. Ama onu oraya, başkanlık divanına boşuna oturtmamışlardı. O da kendisini oraya oturtanların hakkını verdi.

Mahmutoğlu'ndan başka iki delegenin daha konuştuğundan söz etmiştik. İzzet Rabak işyerinden gelen delege "delege olabilmek için bir sürü şart aranıyor. Oysa işverenin yanında personel şefliği yapan Bilal Yeşilyurt adlı bir kişi 7. bölge temsilciliğine getirilmiştir ve bu kişi ajan çıkmıştır" dedi. Rabak delegesi bir başka açıklamada daha bulundu: "Seçildiği gün komando olduğu bilinen Galzal işyeri bağımsızlığı, seçildiği gün

yurtdışına seminere gönderildi. Döndüğünde ise 'sosyalist ülkeler güzel, ama baha esir kamplarını getirmediler' dedi. Sendikamız aleyhine propaganda yaptı ve sonunda işyerini bir başka sendikaya götürdü."

Buna Hakkı Öztürk cevap verdi. Öztürk, "insanların bir kapalı kutu olduğunu, Bilal Yeşilyurt'un da böyle çıkacağını bilemediklerini" söyledi. Ama ekledi: "Durumu öğrenince, Yeşilyurt, kulağın tutulup atılmıştır."

Oysa faaliyet raporunun 110 sayfasında "Bilal Yeşilyurt'un görevi geleme-sine nedeni ile yerine bir başkasının atandığı yazılmaktadır."

Söz alan üçüncü delege ise Sungurlar delegesi idi. Sungurlar delegesi, eğitime gelen uzmanların görevinin eğitim yapmak olduğunu, oysa bu kişilerin eğitimden bir sosyalist partinin genel başkanını eleştirilmesini anladıklarını belirtti. Delege ayrıca İGD adlı örgüte mensup bazı kişilerin sendikanın patronu gibi davrandıklarını sözlerine ekledi. Konuşma şöyle sürdü: "Sosyalizm adına meddal oynayan bazı kişiler, kendileri gibi düşünen herkese 'maocu', 'goşist' damgası vuruyor."

Sungurlar delegesine cevap vermek üzere söz alan Cengiz Turan, konuşmasının "heyecanlı" olduğunu ve bu yüzden "konuşmayı anlayamadığını" söyledi. Mehmet Ertürk de söz aldı. "Kendisine yönelik eleştirileri" cevaplandırdı. Turan, konuşmadan "birşey anlamamıştı" ama Ertürk "kendisine yönelik" eleştirileri anlamıştı.

YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALSIZ • Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAOĞLU • Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI • YONETİM: Konur Sok. 15/8 Katlıyaz - ANKARA Tel: 17 45 81 • İSTANBUL BÜROSÜ: Piyerioti Cad. 21/1 Cemberlitaş İSTANBUL Tel: 26 35 67 • ABONE KURULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 AYLIK: 100 TL • Posta Çekiri: YURUYUŞ Dergisi 100234 • İLAN KOSULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15.000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12.000 TL, İç Sayfalar: tutun sarfımı: 40 TL, Yayın İlanları: % 50 indirimlidir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Tes-tisi • Kapak düzeni: İbrahim Nİ YAZIOĞLU

Dergimiz hazırlandığı sırada Maden-İş Genel Kurulu yapılan seçimlerle sonuçlanmıştı. Dergimize ulaşan haberlere göre Kemal Türkler yeniden genel başkanlığa seçildi. Mehmet Ertürk ise genel sekreter oldu. Diğer üyeliklere ise, Şinasi Kaya, Baltıyaz Erkul, Kemal Dıysal, Murat Tokmak ve Halit Erdem seçildiler.

KARANLIĞA KARŞI BİRLİKTE MÜCADELE

YÜRÜYÜŞ

Uluslararası Para Fonu (IMF) heyeti ile görüşmeler, dış borçlanma, zamlar ve istikrar tedbirleri paketi. Bütün bunlar, dünya kapitalist sistemi içinde Türkiye'nin büyük sermaye iktidarının, hızla derinleşen ekonomik bunalımın yükünü işçi sınıfının ve tüm emekçilerin sırtına yüklemek operasyonu içinde olduğunun kanıtlarıdır. Ekonomik alandaki bu operasyon, politik ve toplumsal alanlarda baskı, zulüm ve terörün artırılmasıyla elele yürütmektedir.

Bu operasyona karşı mücadele, işçi sınıfının ve onunla birlikte tüm emekçilerin, tian demokrat ve yurtsever güçlerin birlikte vermeleri gereken bir mücadeledir. Ancak bu mücadelenin sağlığı olarak ve başarıyla yürütülebilmesi, olayları bir bütün olarak görebilmeyi ve göstermeyi gerektirmektedir. Bu bütünlüğü ortaya çıkması, tian sorunların bir sistem sorunu olduğunun gösterilmesine bağlıdır. Türkiye'nin içinde yaşadığı çok yönlü bunalımı gözlemenin, onun varlığını kabul etmenin ötesinde, bunalımın niteliğini doğru olarak saptamak zorunludur.

Türkiye'nin içinde yaşadığı bunalımın etki alanı ülkemizin çok ötesindedir. İçinde bulunulan kapitalist sistemin bütününe kapsamaktadır. 1970'lerde başlayan ve 1974'ten sonra yeniden derinleşen bunalımın başlıca iki göstergesi çok yüksek enflasyon ve işsizliktir. Sosyalist dünya sistemine bütünüyle yabancı olan bu iki olgu, bütün emperyalist ülkeleri kısıklarak yakalamıştır. ABD'de işsizlik oranı yüzde 8'tir; başka bir deyişle 20 milyona yakın insan işsizdir. İngiltere'de enflasyon oranı yüzde 15,8, İtalya'da yüzde 22,3'tür. Enflasyon oranının görece düşük olduğu Federal Almanya'da bile işsiz sayısı resmi makamlara göre milyonu çoktan aşmıştır.

Başlıca emperyalist ülkeler bu bunalıma çözüm aramaktadırlar. Kasım 1975 Rambouillet, Haziran 1976 Porto-Rico, Mayıs 1977 Londra seri zirve toplantıları bu amaçla düzenlenmiştir. Başlıca emperyalist devletlerin hedefi, bunalıma karşı izleyecekleri politikaları uygulamulaştırmak, en güçlüler arasındaki sarsıntıları azaltmaktır. Yüksek enflasyon ve demokrasi hareketlerini frenlemek, sosyalizme ve ulusal kurtuluş hareketine karşı tek bir blok olarak çıkabilmektir. Ancak bu birleşme çabaları her zaman yarım kalmaya mahkum olmaktadır. Her geçici uzlaşma yeni sarsıntıları doğumakta, gerek emperyalist devletler gerekse bunların tekeli grupları arasındaki çelişkiler derinleşmektedir. Bu çelişkiler, sereklı olarak, güçsüzlerin güçlüler lehine ulusal çıkarlardan vazgeçmesinden başka sonuç vermemektedir. Başlıca emperyalist ülkelerde ulusal çıkarların, ulusal bağımsızlığın savunulması işçi sınıfı hareketinin ve tian demokratik hareketin gitgide önem kazanan bir görevi haline gelmektedir.

Uluslararası ilişkiler her zaman toplumsal sistemlerin bir ürünü olagelmıştır. Toplumsal sistemler, hem uluslararası ekonomik işbölümünü, hem de tek tek devletlerin politikasını belirleyerek uluslararası ilişkileri biçimlendirmektedir. Bu gerek, uluslararası ilişkilerin de sınıf mücadelesi temelinde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Uluslararası ilişkiler dar anlamda uluslararası topluluğu oluşturan devletlerin dış politikalarının bir sonucu ise de, her devletin dış politikası iktidarın sahibi egemen sınıfların çıkarlarına dayanmaktadır.

İnsanın insan tarafından sömürülmesine dayanan kapitalist sistemin dış politika motoru da, kaçınılmaz olarak sömürü düzenini güçlendirme çabaları olacaktır. Bu çabalar, devletlerin etki alanını genişletme, yeni topraklar kazanma ve diğer halkları boyunduruk altına alma istemlerinde somutlanmaktadır. Kapitalist ülkelerin dış politikaları zorunlu olarak saldırgan bir nitelik taşır. Kapitalizmin emperyalizmin aşamasına ulaşmasıyla birlikte bu nitelik daha da belirginleşmiştir. Emperyalizm, birbiri arkasındaki dünya savaşları getirmiştir. Emperyalizmin doğuşuyla birlikte, kapitalist sisteme bağlı geri ülkeler ve küçük devletler, emperyalist güçlerin saldırgan amaçlarını bir aracı haline getirilmektedir. Küçük ya da büyük bütün kapitalist devletlerin dış politikasında her zaman varolan saldırgan eğilimler, emperyalizm tarafından, uluslararası gerginliği artırma, bazı ülkeler üzerinde dolaylı yoldan egemenlik kurma doğrultusunda kullanılmaktadır.

Ancak günümüzde uluslararası ilişkilerin bu temel üzerinde sürdürülmesi olanaksızlaşmıştır. Kapitalizmin ve emperyalizmin niteliği ve dış politika an-

layışı değişmemiştir ama, bu politikanın eskisi gibi dünyaya yön verme olanağı ortadan kalkmıştır. Dünyadaki ilk sosyalist devletin doğması yeni bir uluslararası ilişkiler anlayışını yaratmıştır. İlk sosyalist devletin ilk kararı bir "Barış Çağırısı"nın yayınlanması olmuştur. Emperyalizmin ilk sosyalist devletin kündaklama çaba ve girişimleri, "soğuk savaş" ortamının yaratılmasına, saldırgan askerî paktların doğmasına, bir "kuşatma politikası"nın uygulanmasına vb. yol açmıştır. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda sosyalizmin bir dünya sistemi haline gelmesi, ulusal kurtuluş hareketlerinin sömürgeciği parçalaması, genç devletlerin politik bağımsızlıklarını ekonomik bağımsızlıkta tamamlama girişimleri, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının ve tian demokratik güçlerin etkinliğinin artması, barış içinde birarada yaşama ilkesini uluslararası ilişkilerde yerleştirmiştir. Uluslararası alanda ağırlık ve inisiyatif artık dünya ilerici, antiemperyalist ve barışçı güçlerin elindedir. Devletlerin uluslararası ilişkilerinde ayırım çizgisi sınıfsal temellere otunmuştur. Çağımızın barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi, sosyal ilerleme ve özgürlük yönündeki gelişimine ters düşen politikalar uluslararası alanda soyutlanmakta, yalnızlığa

Bu genel konum içinde Türkiye'nin yeni emperyalist bağımlılık ilişkilerine dayanmaktadır. Türkiye'nin dış ilişkilerini, emperyalizmin işbirlikçisi büyük, tekeli sermayenin çıkarları belirlemektedir. Türkiye'nin dış politikası bu gerici gücün çıkarlarının gerçekleştirilmesine, sorunlarının çözülmesine ve büyük ortağı emperyalizmin egemenliğinin sürdürülmesine yöneliktir. Büyük, tekeli sermaye ve onun temsilcisi İkinci Milliyetçi Cephe hükümeti, ülke içinde karşılaştığı derin bunalımın çözümünü yine emperyalist bağımlılık ilişkileri içinde aramaktadır. Büyük sermayenin son yıllardaki hızlı gelişme sürecinin yarattığı darboğazların açılması için, emperyalizmin ve onun ekonomik kuruluşlarının yeni bir desteği araştırılmaktadır. Bunun için, emperyalizmin ve onun ekonomik kuruluşlarının istekleri doğrultusundaki ekonomik önlemler alınmakta ve uygulanmaktadır. Bütün bu önlemlerin kaçınılmaz sonucu, ulusal çıkarların ayaklar altına alınması, ülkemizin emperyalizme bağımlılığının daha da ağırlaşması, bunalımın yükünün işçi ve emekçi kitlelerin sırtına yıkılması olacaktır.

Bu ekonomik önlemler aynı zamanda ülkemiz üzerindeki faşist tehlikenin yükselmesini de belirtileridir. Yoğunlaştırılan baskı ve terör bunun en iyi kanıtıdır. Daha da önemlisi, emperyalist bağımlılık ilişkilerinin yoğunlaşması, işbirlikçi büyük burjuvazi ile toplumun en geniş kesimleri arasındaki çelişkileri daha da derinleştirir. Büyük burjuvazi içinde, emperyalizmle en doğrudan ve en organik bağlı olan, en güçlü kesimlerin faşist özelemleri yükselcektir. Emperyalizm, her zaman egemen sınıflar arasındaki güçlü ve en saldırgan kesimlerle işbirliği içindedir. Bu işbirliği daha ileri boyutlar aldıca, Türkiye emperyalizmin saldırgan mirraçlarının daha çok kontrolü altına girecektir. Bu koşullar ülkemizde faşizm tehlikesinin boyutlarını ortaya koymaktadır.

Faşist rejimlerin ve faşist hareketlerin işbirlikçi niteliği günümüzde çok daha açık bir biçim almıştır. Faşist rejimler ve faşist hareketler, emperyalizmin kendi aleyhine gelişen uluslararası güçler dengesine en doğrudan karşılık vermesinin birer simgesi durumuna gelmişlerdir. Yünanistan ve Şili'deki faşist darbeler, daha pek çok örnek emperyalizmin stratejik amaçlarıyla faşizm arasındaki doğrudan bağı sergilemektedir. Bütün dünyada ve Türkiye'de faşizme karşı mücadelenin bu nesnel gerçek göz önüne alınarak sürdürülmesi zorunludur.

Faşizme karşı mücadelenin başarısı, emperyalizmin saldırgan amaçlarını durdurulmasına, uluslararası alanda barış içinde birarada yaşama ilkesinin yerleştirilmesine, ulusal bağımsızlığın savunulmasına ve güçlendirilmesine bağlıdır. Kısacası faşizme karşı mücadelenin emperyalizme karşı mücadeleye birleştirilmesine bağlıdır. Faşizme karşı mücadelenin emperyalizme karşı mücadeleye uyumu elbette anti-faşist güçlerin birliğinin sınırlanmasıyla gerçekleştirilmeyecektir. Tam tersine bu uyum, emperyalizme karşı mücadelenin en kararlı gücü olan işçi sınıfının, faşizme karşı çıkan bütün güçlerle birliğinin kurulmasıyla ve faşizme karşı mücadelenin öncüllüğünü fiilen yürütmesiyle sağlanacaktır. Türkiye işçi sınıfı ve onun politik ektir.

İŞBİRLİKÇİ CEPHE YURTSEVER, DEMOKRAT GÜÇLERE YENİLECEKTİR

Türkiye, geçtiğimiz haftaya, İkinci Milliyetçi Cephe iktidarının Umranıye'de yarattığı vahşetin kulaklardan ve zihinlerden sünenmenen yanlarıyla girdi. Sahte barış çağrılarla başlayan ömrünün daha ilk yılını doldurmadan, vahşetin gereklerini arama zavalılığına düşen Milliyetçi Cephe, insanlık ve halk düşmanlığının kesin damgasını yemiştir. Bu damga, faşizmin birbiri tamamlama iki tuğrasını da taşımaktadır: Halk kitlelerini dayanılmaz bir sefalet ve sömürüye mahkum etmek ve halkın demokratik hak ve özgürlükleri için verdiği mücadeleyi en zorba yöntemlerle bastırarak. Bu açıdan Umranıye olayları bir rastlantı olmamıştır. İkinci Milliyetçi Cephe, Umranıye'de, yaratmak istediği Türkiye'nin minyatür bir modelini vermek istemiştir. Fakat bunu tersinden de söyleyebiliriz: Umranıye vahşetinin emekçi kitlelerle ve demokratik güçlerde Milliyetçi Cephe'ye karşı yarattığı nefret, bu güçlerin faşizm özelemleri karşısında biriken kininin de daha çok ufak bir parçasıdır.

MC'NİN BUBİ TUZAĞI:
"İSTIKRAR TEDBİRLERİ PAKETİ"

İkinci Milliyetçi Cephe hükümetinin emekçi kitlelere ve demokrasiye karşı hazırladığı tuzak, sadece Umranıye'de olduğu gibi namulların ucundan başını çıkarmamaktadır. MC, bu tuzağı, ilk başta kuşku uyandırmayan birtakım yal-

dızlı "paketler" halinde de ortalığa sürmektedir. Geçtiğimiz Cuma günü açılan zam paketi, İkinci Cephe hükümetinin ekonomi politikasının "imha" kapasitesini ortaya koymuştur. Bu politika, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin, büyük sermaye ve büyük toprak sahipleri dışında kalan tüm toplum kesimlerinin daha yoğun bir sömürü çarkının altında ezilmesine ögütmesine dayanmaktadır.

Büyük burjuvazi, tekelci sermaye, son yıllardaki hız ve yaygın genişlemesini işçi sınıfı ve emekçi kitleler üzerindeki sömürüsünün yoğunlaşmasıyla elde etmiştir. Fakat büyük burjuvazinin, tekelçilerin bu hızlı genişlemesi, onları yeni bir darboğaza getirmiştir. Daha çok genişlemek ve daha çok yaygınlaşmak için, şimdi daha geniş ve daha hızlı akan olanaklara ihtiyaç vardır. Bu olanaklar yine işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin sırtından sağlanacaktır. Zamlann ve istikrar tedbirlerinin tek anlamı budur.

ULUSLARARASI PARA FONU
NEYİ BASTIRIYOR?

Hükümet, zam kararlarını, başını kuma sokmanın çeşitli yollarının tartışıldığı uzun toplantı ve değerlendirmelerden sonra açıkladı. Zamlann sorumluluğundan Milliyetçi Cephe'nin üç ortağı da sıyrma çabası, sonunda sorumluluğu "Resmi Gazete"ye devretme gibi güünc bir çözüm yoluyla noktalandı.

Fakat, çözüm yolunun güünclüğü bir yana, Cephe ortakları zamlann sorumluluğunu tek başına hiçbirinin üzerine yılmayarak tutarlı bir davranışta bulunmuşlardır. Çünkü zamlann ve onların emekçi kitlelere getireceği yıkımın sorumluluğu, tek başına Cephe ortaklarının hiçbirine ait değildir. Cephe ortaklarının tümü, işçi ve emekçi kitlelere karşı açılan bu saldırıdan ortaklaşa sorumludurlar. Bu saldırıya büyük sermayeden, büyük toprak sahiplerinden ve en başta emperyalizmden aldıkları emirle başlamışlardır.

Bu saldırının strateji ve taktiklerini birinci palanda hazırlayan güünc emperyalizm olduğu, geçtiğimiz hafta Uluslararası Para Fonu temsilcilerinin Türkiye'deki temaslarıyla açıkça ortaya çıkmıştır. Para Fonu temsilcileri, Türkiye'ye, İkinci Cephe iktidarının alacağı ekonomik önlemlerin kendileri için doyurucu olup olmadığını "teftiş" gelmişlerdir. Bu konuda yapacakları gözlemlere ve alacakları karara göre, büyük sermayenin öndeki darboğazı açacak anahtarları ya çevirecekler, yada bir süre daha bekleyeceklerdir.

Para Fonu temsilcilerinin teftişlerine turistlik bir gezi görünümünü vermek çabaları boşunadır. Güya Para Fonu sadece bazı sondajlarda bulunmaktadırlar; teftişlerini ise daha sonra getireceklerdir. Oysa Para Fonu'nun Türkiye'deki varlığı açıkça, istelik de taraflann eşit olmadığı, bir pazarlığı simgelemektedir. Bu pazarlıkta Milliyetçi Cephe'nin kurtarmaya çalıştığı, sadece zevahirden ibarettir. Pa-

zarlık ancak "ehveni şer" sayılan bir noktada kapanacaktır.

KAN KOKUSU VE
VE KÖPEK BALIKLARI

Para Fonu'nun kesenin ağzını çakmakta oldukça cıvrı davrandığı; hafta içinde belli olmuştur. Fon temsilcilerinin, pazarlığa, 150 milyon dolar gibi, Cephe'nin dışının kovuşunu bile doldurmaya- cak bir rakamdan başladığı haberleri basına sızmıştır. Oysa Cephe temsilcileri 1 milyar doların altındaki her türlü rakamı "şer" tanımına içine sokmaktadırlar. Bu koşullarda pazarlığın içine yeni koşulların gireceği anlaşılmaktadır.

Bir yandan bu koşullar tarazının keferleri üzerine konurken, diğer yandan Para Fonu temsilcilerini Ankara'ya akın eden başka "köpekbalıkları" izlemiştir. Emperyalizmin ekonomik kuruluşları arasında bir çegit "genel kumany" ödevini gören Para Fonu'nun Türkiye'ye kredi açabileceği haberi, irili ufaklı devlet kuruluşlarını Ankara'ya davet etmiştir. Odalar Birliği'nin Genel Merkezinin koridorları, Türkiye'nin konjonktür durumuna ilgili veri toplamaya çalışan kuruluş temsilcileriyle dolup taşmaktadır. Bu temsilciler daha sonra, bu kez Ankara'nın büyük otellerinin köşelerinde "gayrimisli" temaslarını sürdürmektedirler.

Milliyetçi Cephe'nin kurulmasına öncülük eden "Orta Doğu": HİTLER'i KAHRAMAN İLAN ETTİ

Yerli faşist güçler, gün geçtikçe gerçek yüzlerini daha açık olarak sergilemekten çekinmemektedirler. Bunun son örneği, Milliyetçi Cephe'nin oluşmasına fiilen öncülük eden ve MİT ile yakın ilişkileri olduğu bilinen Ortadoğu gazetesinde Hitler'in açıkça övülmesi olmuştur. Gazetede Vecdi Bürin imzasıyla yayınlanan bir yazıda Hitler "kahraman" ilan edilmektedir.

Ortadoğu gazetesinde yayınlanan yazıda aynen şöyle denmektedir: "Hitler Almanya'yı işsizlikten, sefaletten çıkararak, modern bir ülke inşa ederek komünizm ejderhasının pençeleri arasından çekip almıştır. Hür dünya şimdi komünizmin dehşetini bilgi olarak yaşayan, onunla en başarılı savaşmış kahramanı, tam bir portre olarak öğrenmek, metodlarını bilmek istemektedir."

Vecdi Bürin, ayrıca, "Yağmur" adlı faşist yayınevının Hitler'in "Kavgam" kitabının dördüncü baskısını yapmaya hazırlandığını sevinç içinde haber vermekte, bu sevincinin de Hitler'in "kahramanlığıyla" açıklama yapılmaktadır.

Yerli faşistlerin bu perwasızlığı, Avrupa'da Hitler ve Nazizm lehine son haftalarda açılan geniş kampanyadan güç almaktadır. Kapitalist Avrupa ülkelerinde büyük basın, yayın ve propaganda organları Hitler'i canlandırmak için yoğun bir çabaya girmişlerdir. Federal Almanya'daki en büyük basın tröstlerinden biri olan Frankfurter Allgemeine'nin editörü J. Fest'in yapımı olarak piyasaya sürülen bir filmle başlayan bu propaganda, birçok basın organının çıkardığı Hitler özel sayılarıyla sürmektedir. Yerli faşistler de, ağababaları emperyalizmin ülkelerinde başlayan bu reklam kampanyasının arkasına sığınarak, kendi yüzlerindeki perdeyi biraz daha aralamaktadırlar.

Hitler lehine başlatılan kampanya, faşizmin ideolojisini ve politikasını, onun insanlığa karşı işlediği cinayetlerin sorumluluğundan kurtarmayı amaçlamaktadır. Yeni Nazi propagandası, faşizmin döktüğü kanları ve çektiği acıları, birkaç kişisel zaafa ve rastlantıya bağlama çabasındadır. Böylece faşist ideoloji ve politikanın, bugün de kapitalist toplumun derinleşen sorunlarına bir ilaç olabileceği kanısı yayılmak istenmektedir. Kapitalizmin çözümlene-

meyen bunalımından umutsuzluğa düşen kitlelerle yeniden bir "güçlü lider" arzusu ve bekleyişinin böylece yaratılabileceği umulmaktadır. İnsanlık yeniden Hitler'in "metodları"na alıştırmaya çabasıdır.

Emperyalizmin günümüzdeki bunalımı, gerici büyük sermaye iktidarıyla ezici toplum çoğunluğu arasında çelişkilerin keskinleşmesi, faşizmi ve faşist yöntemleri tekelere için güüncel bir alternatif haline getirmektedir. Faşist demagoji çeşitli yollarla yayılmaktadır. Fakat faşizme karşı olan güçlerin günümüzde çok daha güçlü ve örgütlü olduğu unutulmamalıdır. Dünyadaki ve Türkiye'deki anti-faşist güçler, Hitler'in "metodları"na sempati ve beyleyenlerin başını, daha yukan kalkmadan ezmek için mücadeleye kararlıdır.

Avrupa'daki canlanış, Türkiye'de de eski faşistleri canlandırtıyor

İMF: Türkiye'nin kaderini bunlar mı belirleyecek?

"KIBRIS'TAKİ ERBAKAN: DENKTAŞ"

İkinci Cephe'nin emperyalist güçlerle ve emperyalizmin ekonomik kuruluşlarıyla sürdürdüğü pazarlığa katılan koşullar arasında Kıbrıs konusu önemli bir yer tutmaktadır. Kıbrıs konusunda Güvenlik Konseyi'ndeki çalışmalar, belli başlı emperyalist ülkelerin çabalarıyla dondurulmuştur. Bu ülkeler Türkiye'nin politikasındaki uygun gelişmeleri beklemektedirler. Bu gelişmelerin izi bulunduğu takdirde, Kıbrıs sorununun BM'den kaçırma operasyonu planladığı gibi uygulanacaktır.

Demirel hükümetinin Kıbrıs konusunda, iç politikadaki kısa vadeli şovenizm hesaplarını az da olsa gözden çıkararak bir tutum alması, kredi mustluklarının açılmasıyla da doğrudan doğruya ilgilidir. Fakat hafta başında Ankara'ya gelen Denktaş'ın, başlımsız Türk devletinin kurulmasının yakın olduğu yönündeki açıklamaları, Cephe'nin dışişleri yetkililerinin keyfini kaçırmıştır. Denktaş, Ankara'daki görüşmelerden sonra ağız değiştirmek sonunda kalmış, "bütün imkanların değerlendirilmesi" gibi yuvarlak laflarla sorunu geçiştirmeye çalışmıştır. Fakat bu arada keyfi kaçan Cephe'cilerden de ağzının payını almıştır. Denktaş, şimdi gerici başında "Kıbrıs'taki Erbakan" olarak tanınılmaktadı.

tadır. Geçtiğimiz Cuma günü Son Havadis'te yayınlanan bir makalede, "Kıbrıs'taki Erbakan"ın, görünüşteki sıfatı ne olursa olsun Ankara'da bir devlet başkanı değil sadece bir turist gibi karşılandığı, tavrını da buna göre ayarlaması gerektiği hatırlatılmaktadır. Son Havadis, Denktaş'ın Erbakan'ca tavrınının, Milliyetçi Cephe'nin düşlerindeki 1 milyar doların uçurabileceğini de açıkça belirtmektedir.

ZAFER DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN

İkinci Milliyetçi Cephe, emperyalizmin de sağlan desteğini arkasına alarak, işçi sınıfına, emekçi kitlelere ve demokratik güçlere karşı saldığını, daha güçlü olarak sürdürme çabasıdır. Fakat tarih yasalarının işlemini önlememektedir. İkinci MC'nin işbirlikçi karakteri açığa çıktıkça, çıkarılan emperyalizmle gelişen daha geniş toplum kesimleri MC'ye karşı saftara katılmakta, anti-faşist güçlerin eylem birliğinin temelleri genişlemektedir. Diğer yandan da, emperyalizme ve onun işbirlikçisi büyük, lekelci sermayeye karşı mücadelenin en kararlı gücü işçi sınıfının faşizme karşı mücadeledeki öçü rolu güçlenmektedir. Mücadele her geçen gün daha da keskinleşmektedir. Zafer işçi sınıfının ve tüm demokrasî güçlerinin olacaktır.

İsa'ya da Musa'ya da yaranamayan AP'li bürokratlar

MHP'nin, ele geçirmiş bulunduğu bakanlıklara, kendi yandaşlarını yerleştirme operasyonu hızlı ve sessiz bir biçimde sürüyor. Büyük bürokratlar düzeyinde sürdürülen operasyonlar küçük memur ve işçileri bu işyerlerine yerleştirebilmek için bir başlangıç olarak değerlendiriliyor. Nitekim binlerce küçük üreticiyi kontrol altında tutabilmeye, binlerce işçi yerleştirmeye elverişli Antiribik, Fiskobirlik, Çukobirlik gibi Ticaret Bakanlığı'na bağlı Birliklerin genel müdürleri, Bakanlığın ani bir atayla değiştirildi.

Bilindiği gibi Ticaret Bakanlığı Birinci MC hükümeti döneminde AP'nin elinde bulunuyordu. Sözkonusu Birliklerin genel müdürleri ise AP yanlısıydılar. Üzerinde önemle durulması ve altı gizilmesi gereken bir nokta da Birinci MC döneminde AP'nin elinde bulunan Ticaret Bakanlığı'nun müsteşarlığına bugünkü MHP'li Bakan Agh Oktay Güner'in getirilmesidir. Müsteşarlık yatrımının ardından Bakanlığa kadar yükselebilen Güner'in ilk icraatı AP'ileri temizlemek oldu.

MHP tarafından görevinden alınan Fiskobirlik Genel Müdürü Mümtaz Pehlivanlı'nın Birinci MC'den bu yana geçirdiği serüven bir hayli ilginç. Pehlivanlı, eski AP Ankara milletvekili ve daha sonra CHP Ankara mitinginin dağılması sırasında Maltepe caminin bulunduğu yerde çıkan kargaşaya başına taş isabetiyle ölen Zühtü Pehlivanlı'nın oğludur. AP sempatisini olarak bilinen Mümtaz Pehlivanlı, Birinci MC iktidara geldiğinde MSP'nin eline geçen Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda uzmandı. MSP'nin getirilmesidir AP'li olarak bilmesi ve üzerinde ağır baskılarda bulunması Pehlivanlı'nın Sanayi Bakanlığından ayrılması sonucunu doğurdu.

Birinci MC'nin AP'li Ticaret Bakanı Halil Başol ise bugünkü MHP'li Bakan, o günün müsteşarı Güner'in de onayını olarak Pehlivanlı'yı Fiskobirlik genel müdürlüğüne atadı. Güner o dönemde bu tür atamaları ses çıkarmazken, diğer yandan Bakanlığa kendi MHP yandaş komandoları dolduruyordu. Güner Bakan olur olmaz Fiskobirlik genel müdürünü de görevden alverdi. Gereke ise basittir Pehlivanlı faşist olamamıştı. Faşizmin önce kendine en aykırı düşenden başlayarak, kendinden olmayan herkesi yoketme kararlığına bir örnektir Pehlivanlı'nın durumu. Bunu Demirel'in anlaması için bir neden yoktur. Bugünkü MHP'li Ticaret Bakanını Birinci MC döneminde müsteşarlığı getiren Demirel'in ta kendisidir.

MHP İşgal ettiği TRT'yi beğenmiyor

Geçtiğimiz hafta MHP Genel Sekreter Yardımcısı Sadi Somuncuoğlu tarafından yapılan bir açıklamada MHP'nin "kuzu postuna bürünmüş kurt" rolü oynamasına ilişkin yeni bir örnek veriyordu. Somuncuoğlu bu açıklamasında TRT'de yayınlanan bazı haber ve programların tarafsızlık ilkelere ters düştüğünü ileri sürerek hükümete gelmelerinden bu yana üç ay geçtiği halde TRT sorununun köklü bir çözüm bulunamamasından yakınıyordu. Somuncuoğlu açıklamasında TRT'nin millî değerlere daha fazla bağlı olmasını da istiyordu.

MHP Genel Sekreter Yardımcısının açıklaması, ilginçtir ki TRT yönetiminin kurulu MHP'li "teorisyenlerin" atanmasından sonra rastlamaktaydı. MHP böylece dikkatleri başka yöne çekmeyi TRT yönetim kurulunda kesin egemen olduğunu gözlerden uzak tutmak için

sözcükleri aracılığıyla kamuoyunu aldatmayı amaçlıyordu. TRT'yi eleştirerek tarafsız olmadığını, millî değerlerden uzak olduğunu söyleyerek hem hedef sapıtıyor, hem de TRT'nin hâli kendi doğrultusunda bir yayın organı haline sokulmadığını belirtmek istiyordu. Gerçi önemli görevlere MHP'liler atanmışlar, haber merkezinde yine MHP'liler egemen olmuşlardır ama Genel Müdür Vekili Cengiz Taşer'in Danıştay kararlarını uygulanması üzerine görevleri başına dönen birinci MC döneminde Karataş tarafından kıyılmış olan TRT personeli ellerinden geldiği kadar namuslu, tarafsız ve demokrat programlar hazırlamaya çalışıyorlardı. İşte MHP'yi rahatsız eden buydu ve MHP sözcüsü kurum içindeki adamlarına bu seslerini de en kısa zamanda susturmalarnı işaret ediyordu.

Hükümet bilindiği gibi TRT Yönetim

Kurulu'na CHP'nin kısa iktidar döneminde atadığı iki kişiye de görevden alarak MHP'li olduğunu gizlemeyen Doç. Dr. Mukbil Özyönük ile Kurt Karaca takma adıyla MHP'nin ideologu olarak tanınan Prof. Dr. Fikret Eren'i atamaya karar vermişti. Ayrıca "milliyetçi toplucucu" olduğu bilinen Doç. Dr. Kamil Turan da TRT Yönetim Kurulu'na getirilmişti. Böylece MHP, TRT'nin hem yönetiminde hem de filen işleyişinde söz ve karar sahibi olmuştu.

Bütün bu gelişmeler Babıllı Basınına ya yansımada ya da bir iki ilerciyi yayın organında tek sütun haber olarak çıktı. Böylece kamuoyu MHP'nin devleti işgal planlarından biri olan TRT'yi kesin olarak ele geçirme işlemlerinden birinden daha haberdar olmamış oldu. Ayrıca MHP bu girişimini perdelemek için bu kez TRT'yi eleştirmeye başladı. Tıpkı ülkücü komandolar aracılığı ile tüm yurt-

ta cinayetlerin ve saldırıların başlıca sorumlusu oldukları gerçeğini unutturup genel başkanların aracılığı ile banış çağrılarını yaptıkları gibi.

MHP'ye dikkat etmek gerekiyor. MHP'nin meydana bu denli boş bulup at oynattığı AP'nin desteği ile oluyor. TRT Yönetim kurulmasına ilişkin karar AP'li, MSP'li bakanlar kurulundan çıktı. Bunu unutmamak gerek. Ayrıca TRT Haber Merkezi'nde ve TRT'nin diğer birimlerinde komandoların doldurulduğu da biliniyor. TRT artık bir yayın kurumu değil ülkücü eşkiyalının barınacağı ve havadan para aldığı bir ocağın kurumu getirildi. Tıpkı Devlet İstatistik Enstitüsü ve Toprak Tarım Reformu Müsteşarlığı'na benzetildi. Buna karşı direnmek TRT'de çalışan tüm demokrat ve ilerciyi personelin en önemli görevi olmalı.

BURJUVAZİ BİR İŞYERİNİ NASIL DÜŞÜRÜR?

Bursa'da toplam 6.400 civarında işçinin çalıştığı Renault, Tofaş, Mako, Coşkunöz ve Robert Bosch işyerlerinde Mayıs ayında yapılan irade beyanının sonuçları üzerine YÜRÜYÜŞ'ün 114. sayısında durulmuştu.

Hatırlanacağı üzere, Tofaş'ta yapılan irade beyanı sonucunda DISK'e bağlı Maden-İş 978, Türk-İş'e bağlı Türk Metal sendikası ise 688 oy almıştı. 2.161 işçinin çalıştığı bu işyerinde, salt ço-

ğunluğun sağlanamaması karşısında "durumun askıda kaldığı" belirtilmişti.

Daha sonraki gelişmeler, burjuvazinin bir işyerini düşürmek ya da "temizlemek" için ne gibi yöntemlere başvurabileceğini açık çekik gösteriyor. Tofaş örneği, burjuvazinin çeşitli taktiklerini ve saldırı kanallarını sergilemesi açısından ilginç bir örnek.

İrade beyanından sonra, en son aşamada iş mahkemesi kendisine sahte yü-

Yüzsüzlüğün böylesi:

İşverenlere göre iş çok ama işçilere iş beğendirebilme olanağı yok

Türkçe Madeni Eşya Sanayicileri Sendikasının yayınladığı haftalık gazetesinin son sayısında oldukça ilginç iki haber vardı. Birincisi Türkiye'de resmi rakamlara göre iki milyondan çok işsiz bulunduğuyla ilişkin bir haberi. İkincisi ise MESS üyelerinden Ali Tunç tarafından yazılmış son derece ilkel bir yazı idi. Bu yazıda Türkiye'de sanıldığından daha fazla iş olanağı bulunduğu ve işçilerin bu işleri beğenmedikleri için işsizliği tercih ettikleri iddia edilmekteydi. Yüzsüzlüğün ve yalancılığın böylesine çağdışı bir anlayışla madeni eşya işkolundaki grevlerin 100 gündür sürmesini sağlayan MESS'in yayın organında sergilenmesinin özel bir anlamı olsa gerek.

Ali Tunç imzalı yazıda ileri sürülen iddialar oldukça ilginç. Bu takdir edilmiş değer, kendine göre oldukça bilimsel yaklaşımlarla istihdam sorununa ışık tutacak öneriler ileri sürüyor. Üstte da göre Türkiye'de işsizlikle içsizlik birbirine zıt yönlere artıyor. Bir yanda köy kahvelerinde oturacak yer bulunmazken öte yandan tarım kesiminde meyvalar ağaçlardan toplanacak işçi dahi bulunamıyor. İşyerleri çalışacak niteliksiz işçi temin edemiyorlar. Ankara'da ise iş bulmaya gelenler fabrikalarda çalışmak yerine devlet dairesinde otadlık ve apartmanlarda kaçınılmaz yapımayı tercih ediyorlar. Bu gibi işsizler çalışıp alın teri karşılığını kazanmak ve bu arada meslek sahibi olmak yolunu da seçmemektedirler... Ayrıca grevler de çalışmadan geçimcinin bir başka yolu değil. Çok çalışıp çok kazanmak yerine, az çalışıp grevle çok kazanma yolu seçilmiş. (Sanırım burada MESS'e karşı 100 gündür direnen Maden-İş üyeleri kastediliyor. Onların çok kazandığı ise 45 günde bin lira) İstihdam sorununa "bilimsel" bir

yaklaşım getiren MESS'üyesi uzman ileri sürdüğü görüşleri doğrulamak üzere Adana İş ve İşçi Bulma Kurumu Müdürü'nün ne zaman yaptığı belli olmayan bir açıklamasına da dayanıyor. Uzmanın naklettiğine göre Müdür Adana bölgesinde binlerce kişinin boşta gezerken çeşitli kuruluşların çalıştıracak işçi bulamadıklarını söylüyor. Müdür işi daha da ileri götürerek Adana'ya Güneydoğu Anadolu'dan gelen tüm nitelikli ya da niteliksiz işçilere geçici de olsa iş bulunabileceğini iddia ediyor. Bu durumda her bölge müdürü işsizlik sorununu çözümler Türkiye'de hiç kimse işsizlikten yakınmayacak. Müdür beye göre Adana bölgesindeki fabrikalardan önemli bir oranda işçi açığı bulunmaktadır. Buna karşılık İş ve İşçi Bulma Kurumuna iş için daha önceleri başvurularla yapılan bildirimlere cevap alınmamaktadır. (Acaba bildirim emekçilerin Kuruma başvurduklarından kaç ay sonra yapıyor?) Bu işçiler iddia ya göre ya ücret yeterliliğini öre sürüyorlar ya da iş beğenmediklerini bildirerek işsiz kalmayı yeğliyorlar. Bölgesinde herkese yetecek kadar iş bulunduğunu ama işçilerin iş beğenmemenin olanaksız olduğunu söyleyen bu dahi müdür daha sonra işçilerin açık olan işlere talip olmaları için öğretilenlere ve din adamlarına büyük görevler düştüğünü de söylüyor.

Patronların ciddiyeti işte bu kadar. Türkiye'de ne çesit iş bulurlarsa çalışmaya hazır yüzbinlerce işsiz varken böylesine gaycindici iddialar ortaya çıkacak, hele hele Türkiye'de sanki işsizlik sigortası varmış gibi konuşmak yüzsüzlük değil de nedir? Ama MESS Gazetesinde yayınlanan yazı yüzsüzlükten de öte herhalde emekçi halkımızla aley etmek için yazılmış. Ama emekçiler kendileri ile alay eden bu yüzsüz ve sahtekar patronlara gerekli dersi erecek.

Bursa'da henüz herşey bitmedi

fişleri gönderen Türk Metal sendikasına veriyor yetkiyi. Bu yasa dışı zorlama, planda atılması gereken adımlardan yalnızca ilki ve kendi başına yeterli değil. Nedeni de şu: İş mahkemesinin kararına karşılık, Tofaş'ta nicelik ve nitelik olarak gerçekten diri bir işçi tabanı vardır. Bu taban, Türk Metal'in, yetkiyi alsan bile Tofaş'ta at oynatmasına izin verneyecek güçtedir. Bunu bilen burjuvazi, bu kez planın ikinci aşamasını uygulamaya koyuyor.

Planın ikinci aşamasında, işçilerin tuttuğu, peşinden gittiği bilinçli öncü işçileri çeşitli zorlamalarla işyerinden ayırmaya çalışma girişimleri yer alıyor. Bu öncü işçiler, yönetim tarafından çeşitli yöntemlerle taciz ediliyor önce. Örneğin çalışma yerlerinin sürekli olarak değiştirilmesi, işi bırakması için sürekli "ikna"ya çalışması gibi. Bu arada, Tofaş'ta işçiler tarafından tutulan bir eski temsilciye "Türk Metal geçiğinde bez kurus almadan işten atılacağı, iyisi mi şimdiden tazminatını alıp çekip gitmesi" öğütülenler sürekli olarak. Yöneticiler bu işçiyi işi bırakması halinde 126 bin lira telif edecek kadar ileri götürüyorlar işi.

Bu, örneklerden yalnızca biri. Diğer bütün işçi liderlerine aynı yöntemler uygulanmaktadır. Daha sonra nasıl olsa tazminatızs atılacakları, bugün ayınmalar halinde ise tazminatlarının ödeneceği, yönetim tarafından sürekli olarak işçilere anlatılıyor.

Bütün bu zorlamalar karşısında işçilerin durumu acıdır: Sendika, kendilerine doğru dürüst sahip çıkmamaktadır. "E-ninde sonunda işlerinin hallolacağı" söylenerek avutulmaktadır işçiler. "İleri demokratik düzeni getirecek" olan CHP'den ise hiç ses seda çıkmamaktadır. İşçiler çaresizdir. Geleceklerini düşünüp istifa edenler oluyor. Direnenler de. Direnenler ise, işverenin 13. maddeye göre ibbarlı ve tazminatlı olarak kendilerini işten attığını görüyorlar daha sonra.

Öncü işçilerin bu şekilde ayrılması ya da tasfiyesi, onları izleyen "gövde"nin de işten ayrılmasına neden oluyor. Sonuçta işveren, sendikadan işsizliğinden de destek alarak Türk Metal için "dikensiz gül bahçesi" oluşturma girişimlerinde hayli mesafe alıyor.

Bugün Tofaş, düştü düşecek durumda. İşverenlerin planı başarıya ulaşacağı beniyor. Mako'da da aynı taktiğin uygulanması olasılığı büyük. Büyük sermaye, bir zamanlar Maden-İş'in kalesi sayılan Bursa'yı böyle düşürmek istiyor.

Planı uygulamaya koyan hiç kuşkusuz burjuvazi. Ancak işsizlik ve çaresizlikleriyle, "gerekirse Bursa'yı tümnden gözen çıkarınız" türünden "ileri sendikal (1)" düşünceleryle Maden-İş üst ve Bursa yönetiminin bu plansı çanak tuttuklarını da başta Bursa işçileri olmak üzere herkes biliyor. Hesap, patronlardan sorulacak. Ama patronların oyunlarına bilerek ya da bilmeyerek çanak tutanlar da hesap vermeye hazırlansınlar.

MAHKEME ELİYLE ALDIĞIMIZ TEKZİPTİR:

UYDURUKÇU YÜRÜYÜŞE CEVAPLAR

Yürüyüş, Türk Metal Sendikasına karşı objektif oluyor. 9 Ağustos 1977 tarih ve 122 sayılı Yürüyüş, altınca sayfaında Adana Temsa işyerinde başarıyla devam eden grevimiz için yalan yazmış, iftiralar etmiş.

Temsa işçileri, Türk Metal'in 18 Haziran'da aldığı grev uygulaması kararını başarıyla uyguluyorlar. İşçiler ve sendikaları güçlü Türk Metal, omuz omuz grevdedir. Grevde yalnız kalmadılar. Yöneticilerin grevin başında, işçiler grev ödeneklerini günü gününe alıyorlar. Grev sonuçlanıncaya kadardır alacaklar.

Yürüyüş, Temsa işçisinin Türk Metal'i istemediğini yazmış, işçinin sendika seçme kararını işveren yanlışlığı saymış.

15 Mart'ta işyerinde Referandum yapıldı. Temsa işçisinin üçte ikisinin fazlası Türk Metal uğruna mücadele etti ve işyerinde yetkili küldü.

Yürüyüş, "Türk Metal'e "faşist" diyecek iftira etmiş. Faşizm cari hukukumuzda suçtur. İddiasını isbatla mükellef olan Yürüyüş'e isbat görevi düşüyor. Yürüyüş, yalancı ve iftiracı değilse iddiasını Mahkeme önünde isbat eder.

Yürüyüş'ün Türk Metal'i "MHP eğilimli" varsaymasında iftiradır. Türk Metal bir partinin kontrolüne girmeyi şerhsizlik sayar. Türk Metal'in işlevi partilerle değil, sendikacılıktır. Sendikacılığı partilerle karıştıranlar hasta sayar.

Düzensiz yürüyüş, 100 bin üyeli Türk Metal'e artık iftira etmez, ederse de kendisi bilir.

TÜRK METAL SENDİKASI
ADINA
GENEL BAŞKAN
Mustafa ÖZBEK

Ne için bekliyorlar dersiniz?

DÜŞÜK TABAN FİYATLARINDAN KİM YARARLANIYOR?

Fevzi UMUT

Yeni MÇ Hükümeti, eski koltuğuna oturur oturmaz, gündeminde olan iki konuya el attı: "Fakirliğe çare bulacağız" diye, önce istikrar önlemleri kişisi altında, koca zam paketlerini emekçilerin sirtına bindirmeye başladı; arkasından da, "kentte ne varsa köye de getireceğiz" diyerek, yalnızca sanayiciyi ve ihracatçı tüccarı sevindiren, geniş tarım üretici kitlesini ise güç duruma düşüren düşük taban fiyatları ilan ediverdi. Böylece de, sermaye sınıfının hükümeti, istikrarı sağlamanın ve kalkınmanın yükünü kimlerin omuzunda taşıyacağını, bunlardan kimlerin yarar sağlayacağını ilan etmiş oldu.

Bunlardan biri olan, destekleme fiyatları üzerinde biraz derinlemesine durmakta yarar var.

Genel olarak, tarım ürünlerini destekleme politikaları, ürün fiyatlarında görülen dalgalanmaları önleyerek, çiftçi geliri ve üretim düzeyini koruma amacı yanında, sanayinin ve geniş tüketici kitlesinin gereksindiği hammaddeleri sürekli ve ucuz sağlama amaçlarını da taşır. Bu nedenle de, taban fiyatların saptanmasında, çok sayıda ögenin dikkate alınması gerekir: Ürünün çiftçiye kaç mal olduğu, rakip ürünler arasında üretimi artırılmak istenen ürünü özendirecek fiyat, ihracat ürünlerine dünya fiyatları, taban fiyatının genel fiyatlar düzeyine etkisi, desteklemeyi yapacak kurumların finansman durumları gibi. Öte yandan, bu politikaların küçük çiftçiyi koruma ve ürün yapısını değiştirme niteliği taşıyabilmesi, kurumsal değişikliklerin yapılması gereği yanında, küçük üreticilere farklı destekleme fiyatları uygulaması ve taban fiyatlarının erken ilan edilmesi ile mümkün olabilir. Tüm bu boyutları hesaba katmadan saptanacak destek fiyatlarının genel amaçlarını gerçekleştirilebilmesi söz konusu olamaz.

Soruna uzun dönemde bakıldığında, Türkiye'de genellikle yüksek tutulan destek fiyatları politikası göze çarpmakta. Bu, 1970'lerin ikinci yarısına kadar, bazı yıllar dışında böyle. Yüksek taban fiyatları uygulaması, tarımda modern girdi kullanımının giderek yaygınlaşması ve toprak verimliliğinin artışı ile pazar için üretimin yaygınlaşması gibi faktörlerin çok sayıda küçük ve cüce üreticinin yaşamlarını bugüne kadar sürdümesine olanak verdiği yadsınmaz. Ancak, yüksek taban fiyatları, ürünün çok büyük bir bölümünü pazara süren büyük çiftçilere büyük kazançlar getirirken, pazarlayacak ürünü çok az olan ya da, tahıllarda olduğu gibi, bazen hiç olmayabilen, küçük çiftçiler bu uygulamadan çok az yararlanmaktadır. Hatta yalnız hububat üreten ve ürettiğinden çoğunu tüketen çok sayıda cüce işletmenin yüksek taban fiyatları uygulamasından zarar gördükleri bile ileri sürülebilir.

Öte yandan, 1971, 1972 yılları ile 1974 yılından bu yana taban fiyatlarına getirilen artışlarda gözle görülür bir yavaşlama izlenmektedir. Bu yavaşlama, güçlenen sanayi ve ticaret burjuvazisinin ortak çıkarları doğrultusundadır. Bir yandan, sanayi kesimine göreli olarak ucuz hammadde sağlanmasına, öte yandan, ihracatçı tüccarın dünya piyasalarındaki rekabet gücünü arttırmasına ve böylece her iki kesimin kârlarının yükselmesine olanak vermiştir. Giderek sanayi burjuvazisi ile bütünleşen Çukurova ve Ege'nin büyük toprak sahiplerinin de bu uygulamadan pek zarar gördükleri söylenemez. Asıl yoksulluğa itilen ise, çok kez yüksek faiz yükü ile aracı ve tefeciye borçlanan, ürününü önceden çok ucuz tüccara kaptıran örgütsüz küçük üreticiler olmaktadır. Son birkaç yıldan bu yana taban fiyatlarındaki artış oranının düşmesi tarım kesiminde mülksüzleşme sürecini hızlandırdığı netliktedir.

Yeni MÇ Hükümetinin 1977 yılı için ilan ettiği taban fiyatları ve 1976'ya göre artış oranları aşağıda verilmiştir.

Tablodan açıkça görüldüğü gibi, yapağı tiftik, yaş koza ve çay dışında, öteki ürünlerin fiyatlarına getirilen artış yüzde 15'in altındadır. Hele, "hızla sanayileşen büyük Türkiye"nin (!) hâlâ temel ihracat ürünü olan pamuk ile çekirdekli kuru üzüm ve arpada fiyat artışı yok gibidir (arpada gerçekten de yoktur). Öteki ürünlerin durumu da pek parlak değil. Fiyat artışlarının yüzde 30'a ulaştığı artık resmi ağzıardan, resmi istatistiklerden bile söylenen bir ülkede tarım üreticilerinin pek çoğunun fakirliğine bu yılki fiyatlarla çare bulunacağı düşünülemez.

Tahıllarda saptanan düşük taban fiyatları, pazara sürdüğü ürünü son derece az olan küçük üreticileri daha yoksullaştırırken, büyük üreticiler, ağalar yine parasıyı toplayacaklardır. Nitekim, Türkiye'de mevcut 2.200.000 dolayındaki buğday üreticisinin yüzde 60'dan çoğunu oluşturan ve 50 dönümden ufak toprakları işleyen küçük çiftçiler, yeni fiyatlarla, işletme başına ancak 1.100 TL kadar (brüt) gelir sağlayabilirken, 1.000 dönümden büyük topraklı işletmeler, işletme başına 900.000 TL'nin üzerinde kazanç elde edebileceklerdir. Pamukta ise durum daha çarpıcı. Tümüyle pazar için üretilen bu üründe, üreticilerin yaklaşık üçte ikisini oluşturan küçük ve cüce işletmeler, işletme başına yılda yalnızca 11.700 TL. kazanırken, büyük pamuk üreticileri iki milyon liraya yakın bir gelir elde edebileceklerdir. Bu rakamlardan masraflar düşülmemiştir. Bir de onlar hesaba katılırsa, küçük üreticilerin elinde geçinmeleri için pek bir şey kalmadığı görülür. Aslında, ilan edilen pamuk fiyatı, ortalama üretim maliyetinin biraz üstündedir. Öte yandan, dünya pamuk fiyatlarında, geçen yıla kıyasla, önemli bir düşüş beklenmemekte ve Ege standart pamuk lifinin bu yıl 181 cent/kg. dolaylarında bir değere satılabileceğini ilgililer söylemektedir. Bu durumda, kütü pamuk fiyatı 12,50 TL'na kadar rahatça yükseltilebilir. Ancak, düşük ilan edilen fiyattan asıl büyük parasıyı pamuk ihracatçıları toplayacaktır. Hele MÇ'nin, çok büyük bir olasılıkla, Türk parasının değerini düşürmesi halinde, ihracatçıların kârı daha da büyüyecektir. Aynı durum tekstil sanayicileri için de söz konusudur. Özellikle küçük üreticiden, ilan edilen düşük (hatta belki onun da altında) fiyatla satın alıp, Türk lirası cinsinden yükselen ihracat fiyatı ile satarak aradaki farkı milyonlarına ekleyecektir bunlar.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz. Hızlı fiyat artışlarını önlemek ve fiyat makası yoluyla sanayiyi tarımdan kaynak aktarmak amacıyla MÇ hükümeti taban fiyatlarını düşük tutmuştur. Sanayi ve ticaret burjuvazisi bir yandan ucuz hammadde sağlamak ve böylece ücretleri de düşük tutabilmek, öte yandan, tarımda yaratılan artığı kendi taraflarına aktarmak için, bağımlı oldukları dış çevre ve güçlerin de etkisiyle, sanayileşmenin ve fiyat istikrarı sağlamanın yükünü tarım kesimine, özellikle küçük tarım üreticilerine ve tüm emekçilere yüklemek yolunda kararlı olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Ürün	1976 Fiyatı (krş/kg)	1977 Fiyatı (krş/kg)	Artış (%)
Buğday*	260	290	11,5
Pamuk*	1025	1060	3,4
Kuru İncir	700	800	14,3
Çekirdekli Kuru Üzüm	1050	1200	14,3
Çekirdekli Kuru Üzüm*	750	775	3,3
Şeker Pancarı*	62	68	9,7
Tütün*	3950	4455	12,8
Fındık	1450	1650	13,8
Arpa	190	190	0
Çay	850	1000	17,6
Yapağı Tiftik	8000	11500	43,7
Yaş Koza	8000	10000	25,0

* Ortalama fiyatlar.

dertler bitmiyor

Buğday taban fiyatları, üreticinin var olan sıkıntısına yenilerini eklemesine neden oldu. Yeni taban fiyatlarını şaşkınlıkla karşılayan köylüler, hükümetin tutumunu "kendilerine yönelik yeni bir baskı" olarak değerlendiriyorlar. Yapılan harcamaların, açılan taban fiyatları ile karşılanamayacağını belirten köylüler, son zamanlarda birlikte yaşantıların daha da güçleşeceğini belirtiyorlar.

YURUYUŞ Kıvrıkale görevlisi, yöredeki köylülerle görüşerek buğday taban fiyatları hakkındaki görüşlerini aldı:

"Hani nerede köylüyü düşünün hükümet? Çalışa çalışa vaktimiz ötürüz, yine de karmız doymaz. Makarna da mı Karabük demirinden yapıyor? Buğdayı al 275 kuruş, makarna yap 10 liraya, bisküit yap 25 liraya sat. Bu mu adalet?"

Topraklarının büyük bir bölümü esasen verimsiz olan köylüler buğdayın ekim ve işlenmesindeki güçlükleri birer birer sayıyorlar. Akaryakıt, yedek parça, tımar ve bakım masraflarının (tarım araçlarında) maliyeti etkilediğine değinen köylüler "eninde sonunda kakak bizim başımıza patlıyor" demekten kendilerini alamıyorlar.

Köylüler, buğday ekilen bir dönüm başına yapılan masrafları da açıkladılar. Verilen rakamlardan şöyle bir tablo çıkıyor ortaya:

1 Nadas	25 TL.
2 Nadas	25 TL.
Dizkaro çekimi	15 TL.
Kazayağı çekimi	15 TL.
Mibserle ekim	25 TL.
Gübre gideri	15 TL.
1 dönüme serpilmiş buğday: (16 kg x 275 krş)	44 TL.
Bıçer döğer ücreti	25 TL.
TOPLAM	204 TL.

Masraflar ortalama böyle. 1'e 8 üzerinden bir dönemden elde edilen buğday ise ortalama 128 kg. 275 krş. fiyata göre, gelir 352 TL. ediyor. Masraflar ise yukarıda 204 TL. olarak hesaplanmıştır.

Böylece dönüm başına köylüye 148 TL. kalmış oluyor. Ancak üreticilerin fiili çalışmalarını da yevmiye olarak maliyete eklendiğinde, köylülerin gerçekte zararına çalıştıkları ortaya çıkıyor. Bütün bunlara bir de köylülerin gübre temininde karşılaştıkları güçlükler ekleniyor. Kooperatiflerin, zamanında gübre temini bir yana gübreyi karaborsaya düştürdükleri biliniyor.

Traktör temininde de büyük vurgunlar dönüyor. Gerçekte traktöre ihtiyacı olmayan varlıklı köylüler 60 TL TL. peşinat yatırarak traktörlede edebiliyorlar. Traktör alanlar daha sonra bunu 150 bin peşine 250 bin TL'ye satıyorlar.

EMPERYALİZM VE BATAĞ

C. BAYSAN

Türkiye ekonomisinin bugün içinde bulunduğu durumu 'darboğaz' olarak tanımlamak, özenle yapılması gereken bir iş. Darboğazın ne bakımdan ve kim için böyle olduğunu belirlemeden yapılan bir tanımlama yanlış sonuçlara götürülebilir. Ortada, bir sorun varsa —ki, ekonominin bugünkü durumunda böyle bir sorun olduğu kabul edilebilir— bu sorunun ilgilendirildiği başka iki taraf vardır. Bütün kapitalist ülkelerde olduğu gibi, toplumuzda da bu soruna taraf olanlar büyük burjuvazi ve dışında kalanlar.

Kısaca, belli başlı göstergelere bakalım: Yılın ilk yedi ayını kapsayan verilere bakıldığında zaman fiyat artışlarının rekor düzeyde olduğunu görüyoruz. Fiyat hareketlerine, bu kısaca özetten daha yakın bir biçimde bakmak da gerekiyor. Genel olarak bütün fiyatlar hızlı bir biçimde artıyor. Bu doğru, ama bunlar içinde de en hızlı artanı tüketici fiyatları. Daha da ayrıntıya inmek olanağı var. O zamana kadar, bütün fiyatlar içinde en hızlı artan kalemleri güde maddeleri oluşturuyor.

Buna karşılık işçi ve emekçi gelirlerindeki artışlar gücün düzeyde kalmıyor. 1963-76 arası kapsayan çalışmalar buna şöyle koyuyor: İmalat sanayiinde, bu devrede, parasal ücretler 6 kat artmış, ama fiyatlar 4 kat ve vergi sisteminin yapısı dolayısıyla da gelirlerden ödenen vergilerin yaklaşık 1,5 katı olarak artmış. Böylece, gerçek ücretler topu topu % 40 kadar bir artış gösteriyor. Aynı devrede, imalat sanayiinde işgücü verimliliği 2 kat olmuş. Diğer ücretler için de benzer bulgular sıralanabilir.

TÜRKİYE KAPİTALİZMİNİN TABLOLAR

Vergiler üzerinde, yukarıda kısaca değinilenin ötesinde bazı gözlemler yapma olanağı var. Toplam vergi hasılatı milli gelirin payı olarak sözü edilen devrede 1/9'dan 1/5'e yükselmiş. Bunun içinde en hızlı artan, gelir vergileri. Bunun da içinde en hızlı artan ücret ve maaşlardan kesilen vergiler. Bugün, emekçiler gelir vergisinin yaklaşık % 80'ini ödemektedir. Yalnız mali denge vergisi adı altında emekçilerden toplanan vergi, tüm şirketlerden toplanan kurumlar vergisinden (bir bakıma şirketlerin gelir vergisi) fazla.

Çalışanlardan toplanan vergiler bir yılda 68 milyar lirayı buluyor. Bu rakam aynı zamanda burjuvazinin toplam 'yasal' vergi başlıklıklarla eşit. Tabii ayrıca kaçırılan dışında. Bir de hemen tamamı sermayeye ait olan toplam 19 milyar liralık ödenmemiş vergi var. Vergilerle ilgili bulgular, sıralamakla bitecek gibi değil. Başka göstergelere geçelim.

Türkiye'de 4 ila 8 milyon arasında işsiz bulunduğu hesaplanıyor. Bu konuda kesin bir yer elde etme olanağı yok; devletin bu verileri güvenilir bir biçimde derlemesi beklenemez. Gene de resmi rakamlara göre bile her altı kişiden biri işsiz.

Araştırma yapılmış olan 8 en büyük kentte, yaklaşık 1 milyon gecekonduda 5 milyon emekçi oturuyor. Okuma yazma bilmeyenlerin oranı 1/5. Orta öğretim çağındaki nüfusun 4/5'i orta öğretim olanağın yaratılmamıştır. Eğitimin sürdüğünden emin olunmayan yüksek öğretimde ise aynı oran 19/20. Yaklaşık 2 bin kişiye bir doktor düşüyor.

Toplu topu 2 milyon sigortalı işçiyi kapsayan iş kazası ve ölüm verilerinin artış hızı inanılmaz olacak bir düzeyde. Yılda 2500 sigortalı işbaşında hayatlarını yitiriyorlar. Meslek hastalığına yakalananların sayısı yıla ortalama % 32'lik bir hızla artıyor.

Nüfusun en düşük geliştiği beşte biri milli gelirden % 3,5'tük bir pay alabilirken, en yüksek geliştiği beşte birine eline geçen % 56,5.

1977'nin 7 aylık dış ticaret açığı 2.382 milyon dolar. Aylık ithalat ve ihracat rakamları geçen yıllardakilerle karşılaştırılınca bu yılın toplam açığının yaklaşık 4 milyar doları aşacağı görünüyor. Sürekli artan dış ticaret açığı, borçlan toplam 9 milyar dolara kadar yükseltti. Biriken faizler ile birlikte 12 milyar dolara ulaşıyor.

Elektrik kısıtlamasından, karaborsadan, kuyruklardan söz etmeye gerek yok. Sıralamayı uzatmaya da. Ama bir noktaya gene de kısaca değinmek gerekiyor. Türkiye'yi rakamlarla büyük göstermeyi istlenen bir gazete, bazı zorlamalara girmiş. Yüzölçümümüz, nüfus artış hızımız, yararlanılmayan su rezervlerimiz, yastıklanmış altında 'sakladığımız' altınlarımız vb. bakımdan Avrupa'da başta geldiğimizi yazıyor. Hiç

gereği yok; yukarıda verilen çoğu rakamlarla da başı çekmekte Türkiye.

"GÖZÜN AYDIN OLAN OLDU SONUNDA"

Burada, başta değinilen konuya geliyoruz. Bu gibi verileri hangi açıdan 'büyük Türkiye', hangi açıdan darboğaz olarak tanımlayabiliriz? Büyük burjuvazi ve hükümeti, bunları yayın organları ve sözcüleri durumdan yakınınıyorlar. Tam tersine memnundur. Böyle olması da beklenmeli. Ekonomiyi içinde bulunduğu duruma getirenler kendileri. Sorunun bilincinde olan ve bu bilincin gereklerini yerine getirecek davranan emegen sınıf ve yöneticiler durumu emekçi kitleler için daha da katlanılmaz yapmanın planlarını hazırlamaktalar.

Görülmemiş bir pervasızlıkla zam yapılacak malların günlerce öncesinden duyuruyla malların stoklanmasını sağlamak; sonunda da sıra zamların açıklanmasına geldiğinde "Mesele zam meselesi değildir, ekonomiyi yeni bir yön vermek meselesidir..." demek, yukarıda söyleneni doğrudur. Zamların doğrudan doğruya büyük sorunlar yaratdığı kesim, emekçiler. Zamlar, büyük burjuvazi için bir "sorun" değil. Ancak sorun olmaması, zamların bu kesimi ilgilendirmedikleri anlamına gelmiyor. Tersine sorun, büyük burjuvaziye doğrudan ilgilendiriyor. Zamlar ve "ekonominin yeni yönlendirilmesi" büyük burjuvazi lehine yapılan daha doğrudan tercih göstergeleri. Demirel'in "anlamsız" cümlelerini bu açıdan değerlendirmek gerekiyor.

Basını, hükümeti ile bu görüşü yaymaya başlamak yeterli değil. TRT'nin de istisine düşeni yapması gerekiyor. Nitekim son zamların duyurulacağı 8 Eylül Perşembe sabahı saat 8.00 haberlerinden önceki son şarkı şöyle başladı: "Gözün aydın, olan oldu sonunda..."

Aynı günkü basında kimin "gözünün aydın olduğuna" ilişkin ipuçları bulmak olanağı çıktı. Yabancı basından aktarılan haberlere göre ekonomik bunalım içinde bulunan Türkiye'nin en büyük üç sermaye grubu 1975'ten 1976'ya satışlarını ve kârlarını gözlemiş oranlarda artırınsardı ve 1977 için de daha iyimser kestirimleri vardı. Koç'un satışları yaklaşık 14 milyar liradan 19 milyar liraya, kârları ise bir önceki yılın iki katını da aşarak 2,7 milyar liraya varmıştı. Sabancı'nın kârları, gene yaklaşık olarak 150 milyon liradan 1 milyar liraya yükselmişti. Burada verilen rakamlarla ilgili hızlar % 500'ü buluyor. 'Büyük Türkiye' için en uygun rakamlar bunlar...

2. MC'DEN MURAD EDİLEN

Bu bakımdan zam kararlarını ve olası bir devalüasyonu 'İstikrar paketi' olarak adlandırabiliriz. Devalüasyon ile beklenen, ithalatın artışını engellemesini. Bunu burjuvazi ders kitapları böyle anlatıyorlar. Bu anlatıma karşı kendisi de inandırıyor. Hatta, açık açık diyorlar ki, "Bir devalüasyon Türkiye'de ithalata azaltıcı, ihracatı artırıcı etki yapmaz. İthalatımız tamamıyla (% 94-97 arası) hammadde ve yatırım malları ithalatından oluşur. Bunlardan vazgeçilemez. Yoksa, üretim durur. İhracat da artmaz, çünkü geleceksel olarak taruna dayalı olan ihracatı değiştirebilmek için, yani sanayi mallarını ihraç etmeye başlayabilmek için büyük ölücek ve ileri teknoloji kullanabilmek gerekir..."

Gene de istiyorlar devalüasyonu. Gerçi, çok yönlü olarak bağlı bulundukları dış tekel ve genel olarak emperyalizm bunu istiyorsa, Türkiye büyük burjuvazisinin de bunu istemesi olağandır. Doğru, yalnız tam değil.

"Büyük sermaye, politikasını ve saldırılarını yürütmenin en elverişli yolunu yeni bir MC'likten olduğu yönünde tutarak, kendi içindeki ikircikli tutumlarına son vermiş ve MC'lik idarının kurulumu karşısında 'memnuniyetini' belirtmiştir."

"MC'lik idarının emekçi çoğunluğunun çıkarlarının, geriye kalan ve emperyalizmle bütünleşmiş bir azınlığın çıkarları gözettiğerek ayaklar altına alınmasını amaçlamaktadır. Yalnız işçi sınıfının, köy emekçilerinin, memurların, esnaf ve zanaatkarların değil, küçük ve orta sermayedarların, en büyük toprak sahipleri dışındaki tüm köylülerin çark ve özlere, belli ölçülerde, MC'nin program ve icraatı ile gelişmektedir." (Örgütlü Birleşik Genç Yenilmez, TIP Yayını, s. 10)

BATAĞ

Dolayısıyla, büyük sermayenin ve MC'nin devalüasyon istemesinin ikinci ve diğeri kadar önemli nedeni ortaya çıkmaktadır. Devalüasyon dış ticaret dengesini etkilemez ama, iç fiyat dengelerini alt üst eder. İthal gereksiniminin boyutlarına bağlı olarak belli maliyetler diğerlerinden daha çok artar. Devalüasyon öncesi bir dış temel mallara zam yapılır. Daha bir dizisine de yapılır. Devalüasyondan sonra da belirli bir zam dalgası beklemek gerekir. Bütün bunların sanayinin maliyetlerini artıracak; bu artışa dayanabilecek sanayici var, dayanamayacak olanlar var. Tekeller dışında, büyük sanayici ve büyük toprak sahibi dışında dayanabilecek olanı yok.

DÜNYA KAPİTALİZMİ VE TÜRKİYE

Büyük sermaye ittifaklarını sağlamış, ya da pazarlığı yaparak belirli bir süre için bile olsa programını sağlamıştır. Dışlarını daha açık göstermekten çekinmeyecektir. Elektrik kısıtlamalarının görünür bir gelecekte onarıp giderilmesini, beklememel. Kısıntı, sıkımsı çekilen birşeyi karşılayabilecek yapılar. Yoksa tümden kesilir. Büyük sanayici kesiliyor. Bu arada konularla kesilirken, elektrik dağıtım teknolojisinin geri olmasından dolayı ticaretaneler, küçük esnaf ve sanayiciler de kesiliyor. Bu kesim etkileniyor. Büyük sermaye ticareti tümüyle ele geçirmeye karar vermiş olmalı. Zaten belirli ölçüde denetliyor ve büyük mağazalara bu kesime girmeye başlamıştı. Sözü edilmeyle başlayan 'milli kurum' kanununun geçmiş uygulamasından da hatırlanabileceği gibi, bundan da en çok etkilenen küçük esnaf.

Büyük sermaye böyle bir programı uygulayabilir mi? Bu konuda YÜRÜYÜŞ'ün son bir iki sayısında ayrıntılarıyla değinildi. Başarın başaramamasından çok, başarmaması için gerekli olanlar üzerinde duruldu. Burada, konunun diğer bir boyutuna değinmek olanağı var. Büyük sermaye iç ittifakları dışında bu program için emperyalizmden de belirli bir destek bekliyor. Son yıllarda, Türkiye burjuvazisinin bağları bir hayli güçlendirdiği emperyalizm bu konuda ne konumdadır ve olası bazı gelişmeler nelerdir, kısaca görmek yararlı olur.

Dünya kapitalizmi bir ekonomik batakdan dışarı çıkarmak. Burjuva iktisatçılarından dunnadan öngördükleri 'toparlanma' tarihleri sürekli olarak erteleniyor. Geçen yılın sonunda başlayan üretim kısıtlamaları 1974 yılında başlayan bunalımdan henüz çıkılmaması olduğunu gösteriyor. Aslında, bu ekonomik bunalım, dünya kapitalist ticaretini o denli etkiledi ki, bir ekonomik savaşın eşliğine kadar girdi. Bazı ülkelerin dış ticaret açıklarının varlığı boyutları, uluslararası döviz kurlarını sürekli değiştirmeye getirdi.

Bütün bu gelişmeler, ülkeler ve kapitalist bloklar arası ilişkileri daha da sertleştirdi. Artan enflasyon ve işsizlik, yaşam koşullarının ağırlaşmasını yarattığı ekonomik ve toplumsal sorunlar nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde kapitalist sisteme karşı bir tepki doğmasını ve buradaki başlımsızlık hareketlerinin anti-kapitalist bir nitelik kazandığını gözlemliyoruz. Gelişmiş ülkeler ekonomilerindeki sorunların çözümü için, dolaylı olarak, gelişmekte olan ülkelere dayanılması bu ülkelerin durumlarını daha da zorlaştırıyor. Geleceksel olarak bu iki tip ülke arasında bulunan çekişmeler yoğunlaşmış.

Emperyalizm, uluslararası hareketlere karşı çıkararak yalnız küçük sosyo-ekonomik dönüşümlerin gerçekleşmesini engellemiyor, aynı zamanda o ülkelerin anti-emperyalist, anti-sömürgeci tutumlarını terk etmelerini ve böylece onların kapitalist sistem içinde kalmalarını umuyor. Bu amaçla, tarih boyunca denemiş sömürgeci yöntemleri elden bırakmadığı gibi politik ve ekonomik baskı yöntemlerine de yöneliyor. Bu arada, 'ekonomik yardım' başta gelen bir yer tutuyor.

BİR MİSAFİR: IMF

Bu program içinde, tekelci devlet kuruluşları ve uluslararası mali örgütler başta gelen bir yer tutarlar. Bunlar, toplu sömürgeçliğin en canlı örneklerini oluştururlar. İşte, bunlardan biri de geçtiğimiz hafta için-

E KAPİTALİZMİN GİNDA

de Türkiye'ye gelip devalüasyon sorununu 'görüşen' IMF (Uluslararası Para Fonu).

IMF, 1945 yılı sonunda kuruldu. Bugün 115 üyesi var. Her ülke, gelir, dış ticaret konumu ve döviz rezervlerine göre belirli bir kotaya sahiptir ve bu kota o ülkenin Fon'un kaynaklarını oluşturan payını, dolayısıyla da Fon'da oy hakkını ve Fon'dan alınabilecek kredi toplamını belirler. Türkiye'nin oy hakkı yoktur. Birçok başka ülke ile birlikte Belçikalı birisi tarafından temsil edilir. Ayrıca borç alan üyeler oy haklarını borç veren üyelere aktarırlar. Pratikte başını ABD'nin çektiği 5 ülke Fon'u denetlerler.

Bir de bu kuruluşu çok andıran IBRD (Dünya Bankası) vardır. Birlikte şu "amaçlar" için çalışırlar: Döviz kurlarının çok sık değişmemesi, uluslararası mali işlemleri çabuklaştırmak ve ekonomik yardım... Her bir amacın ne denli başarıyla uygulandığına değinmeye gerek yok. Asıl gerçekleştirdiklerini, çalışmalarna kısaca bakarak araştıralım.

Bu yılın başında Fon, İngiltere'ye 4 milyar dolar borç sağladı. Bunun 600 milyon doları kendi kaynaklandı. Karşılığında şunları aldı: Kemerleri sıkma politikası, devlet konut programında, yiyecek yardımlarında, eğitim hizmetlerinde ve diğer toplumsal-kültürel programlarda toplam 2,5 milyar sterlin tutarında kısıntı. Aynı zamanda krediden özel sektörün liberal bir biçimde yararlanması da sağlanmıştı. Böyle önlemler Kraliçanın bir iki yıl içinde yeniden IMF'nin karnesini çalmasını sağlayacaktır.

İtalya IMF'den kredi almak istediği zaman önerilen önlemler arasında politik olanlar da vardı: Komünist Parti'nin bir koalisyon ortağı olmaması. Ayrıca, ücretlerin dondurulması ve yatırımların yavaşlatılması da talepler arasındaydı. Portekiz'in 1,5 milyar dolarlık kredi için yapmadığı kalmadı: Devletleştirilmiş toprak ve işletmelerin özel sektöre devri ve % 15'lik bir devalüasyon.

BORÇ YİYEN...

Borçlanmanın kaynakların israfı gibi bir etkisi de var. Şöyle: İtalya 1976'da 1,1 milyar dolar faiz ödedi. İngiltere'nin birikmiş faizi 7,5 milyar sterlin. Türkiye'nin birikmiş faiz borcu başta belirtilmişti.

Bir de kredilerin kullanıldıkları alanlar açısından geri ödemeyi kolaylaştırıcı bir etki yaratmaları önleniyor. Daha çok dışa bağımlı olunmasını sağlayacak alanlara yatırılarak, geçici bir süre için sorunlara "çözüm" getinmiş oluyor ama, aslında çözüm getirilmiyor, sorun yalnızca ertelenerek yoğunlaştırılıyor.

Genel olarak, kapitalist ülkeler arasındaki ticaret ilişkileri için söylenebilecek olanlar şöyle: İlişkilerin sömürgeci niteliğinden dolayı dış ekonomik bağlarını karşılıklı yarar sağlaması engellenmektedir. Herhangi bir uluslararası iş bölümünü eşit yarar sağlamıyor. Aksi-ne, somut örnek olarak dış ticaret politikası septanmasında sanayileşmiş kapitalist ülkelerle, gelişmekte olan ülkeler arasındaki mücadeleyi anımsamak yeterli. Bu mücadele ancak ulusal kurtuluş savaşlarının başarıya ulaşmasıyla olanak içine girmektedir ve emperyalizm hâlâ geleneksel uluslararası ve sektörlerarası iş bölümü ilişkilerinden yararlanarak sömürüyü sürdürmeye çalışılmaktadır.

Sınırlı bile olsa, genç devletlerin dış ticaretten bir kâr elde ettikleri doğrudur. Bunun nedeni, ikame edilecek olan ithalatın ülke içi üretiminin geri teknoloji kullanacak olması ve dolayısıyla maliyetlerin artacağı olarak özetlenebilir. Marx, "Bu durumda, zengin ülke yoksul olanı sömürür; her ne kadar ikincisi belirli bir kazanç elde etse bile" (Artı Değer Kuramları, III. Bölüm, s. 105-6, İngilizce, Moskova baskısı) diyor. Bu özet cümlede zengin ülkeden kastedilen sanayileşmiş kapitalist ülkelerdir ve ticaret ortaklarına belirli bir ticaret yapısını zorla benimseterek sözü edilen sömürüyü gerçekleştirirler. Yöntemleri kısaca şöyle sıralanabilir: Yatırımların seçimi; ithalatta tekel, uluslararası fiyat denetimi; aynı ürünün işlenmemiş olarak ithali-ni gümrüksüz, işlenmiş ithalını gümrüklü olarak yapmak ve bu aradaki farkı işlenmişlik düzeyine göre arttırmak.

Yakın geçmişten bir örnek düşünebiliriz: Pamuk

İŞÇİ VE EMEKÇİLERİN GELİRLERİNDEKİ ARTIŞLAR FİYAT ARTIŞLARI İLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA GÜLÜNC DÜZEYE KALİYOR. HIZLA FİYATI ARTAN MADDELERİN BAŞINDA GIDA MADDELERİ GELİYOR. GENEL OLARAK HIZLA ARTAN FİYATLAR İÇİNDE EN HIZLIARTAN, TÜKETİCİ FİYATLARI "BÜYÜK TÜRKİYE" NİN "BÜYÜK RAKAMLARI" ARASINDA, EMEKÇİ KESİMLERİN BAŞLICA TÜKETİM MADDELERİ OLAN MALLARIN FİYAT ARTIŞI BAŞ KÖŞEDE YER ALIYOR.

ve dokuma... Bu mekanizmaların çalıştırılmasında artık uluslararası "ekonomik yardım" kuruluşlarından yararlanılması yaygınlaşıyor. Gereklî baskıyı uluslararası bir kuruluşun yapması tercih ediliyor.

KAPİTALİZMİN "YARDIM" I

Kapitalist ülkeler denetimindeki "yardım" emperyalizme hizmet etmektedir. Kısa vadede kâr hesaplan, uzun vadede bir ülkeyi emperyalizmin sağlanmasına için sömürüyü dayandıran bir olanak ortaya çıkmıştır. Ekim Devrim'i ile uluslararası mali kredi, ekipman, teknik yardım ve transferinde kapitalizmin elinde tuttuğu tekel son bulmuştur. Bugün artık yardım adı altında gelişmekte olan ülkelerin gelişmelerinin yavaşla-

tilması kaçınılmaz bir durum değildir.

Dünya sosyalist sisteminin dış ticaret ilişkileri ve ekonomik yardım girişimleri bir tek amaçtan kaynaklanmaktadır: Dünya sosyalizminin zaferi. Bu bakımdan amaçlar kısa vadeli ve görüşlü değildir. Üretici güçlerin hızla geliştirilmesinde sosyalistlerin yalnızca çükükler olabilir. O bakımdan, olanak olan her durumda bunun için çalışmak aynı zamanda sosyalizm için mücadeleden bir parçası olmaktadır. Konuya bu biçimde yaklaşım, ilişkiyi girişilen ülkelerde de sosyalizme karşı görüşleri derinden etkilemekte ve emperyalizminin yoğun anti-komünist propagandasını boşa çıkarmaktadır. Örneklerin, doğrudan Türkiye'den sıralamak olanağı var: Seydişehir, Aliağa, İskenderun vb. Her biri kendi işkolunda Türkiye'de en ileri teknolojiyi simgeliyor. Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik bunalımın belirli bir nedeni de genel olarak küçük ölçek ve geri teknoloji kullanıyor olması ve bunun için bile emperyalizme olan bağılılığı...

ÜMRANIYE HALKI BASKI VE VAHŞETİ

İÇİŞLERİ BAKANININ "VATANDAŞLARA İPEK GİBİ YUMUŞAK DAVRANILACAK" ŞEKLİNDEKİ BEYANATI ÜZERİNDEN ÇOK GEÇMEDEN ÜMRANIYE OLAYLARI PATLAK VERDİ. BAŞINI SOKACAK BİR KÜÇÜK ODAYA SAHİP OLMA UĞRAŞINDAKİ EMEKÇİ HALKA KARŞI GİRİŞİLEN BASKI VE VAHŞET DORUGUNA ULAŞTI. ÜMRANIYE GECEKONDUCULARINA KARŞI GİRİŞİLEN VAHŞET BURJUVA DEVLETİNİN NİTELİĞİNİ VE EMEKÇİ HALK KARŞISINDAKİ ACIMASIZLIĞINI ORTAYA KOYDUĞU GİBİ, EMEKÇİ HALKA DA ÖRGÜTLÜ VE UZUN SOLUKLU MÜCADELENİN GEREKLİLİĞİNİ VURGULUYOR.

YÜRÜYÜŞ İSTANBUL BÜROSU

2 Eylül günü İstanbul'u ve Türkiye kamuoyunu yerinden oynatan bir dram yaşandı: Ümraniye'deki gecekondu yıkımı. 2 Eylül günü cereyan eden olaylar, 3 Eylül'de, gazetelerin, radyoların ve siyasi parti yetkililerinin demeclerinde en önemli konu oluyordu.

Yüküden sonraki gelişmeler, konunun güncelliğini ve önemini daha uzun bir süre koruyacağını gösteriyor. Bu noktada, üzerinde önemle durulması gereken bazı yanlar da ortaya çıkıyor: Ortalıkta dolaşan haberler, verilen demeceler ve yürütülen tahminler yığıla yanlış ve yalan bilgiyi içeriyor. Bilgi eksikliğinin ötesinde, belirli hesapların da payı var bunda.

GEÇMİŞE KISA BİR BAKIŞ

Ümraniye'deki gecekonduların ilk kuruluşu, 1 Mayıs'ı 2 Mayıs'a bağlayan geceye rastlıyor. O günlerde ilk kez birkaç aile birikmelerini indirip, "kondu"larını yükseltmeye başlıyorlar. Bunun hemen ardından, özellikle Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinden gelen, çok çeşitli işlerle uğraşan ama ortak özellik olarak tümü de yoksul insanların akın ediyor bölgeye.

Bundan kısa bir süre sonra ortaya gayri resmi bir demek ve kendilerini "yönetici" ilan eden bazı kişiler çıkıyor. Bu sızde yöneticilerin özelliği, çoğunun başka yerlerde evlerinin bulunması ve gecekondu ticaretine ile geçmeleri. Ancak bölgedeki gecekondulaşmanın büyük bir hız kazanması, çok geniş bir alanı kapsa bir süre içerisinde doldurması, demekin yeniden düzenlenmesini ve dernekteki tüccar nitelikli kişilerin etkinliklerinin kınılması da beraberinde getiriyor.

Gecekonduların kurulduğu alan İmar İskan Bakanlığınca ait. Konuştuğumuz kişiler, CHP Üsküdar örgütünün, genel merkezine, arazinin sahipli olduğunu bildirdiğini söylediler. Gerçekten de bölgede ilk evlerin kurulduğu yerlerin 7 yıl önce bazı kişilere 5 yıl içinde inşaatla başlanılması koşulu ile satıldığı biliniyor. Bu durumda ortada "sahiplik" durumu da kalmıyor.

Çıkarılan bir başka söylentiye göre ise, bölgedeki alan bir süre önce 4 bin konut yaptırmak üzere Türk-İş'e satılmış. Ancak bugüne kadar bu söylentiye doğrulanı bir kanıt ele geçmedi.

SÖMÜRÜ ÖSTÖNE SÖMÜRÜ

YÜRÜYÜŞ İstanbul Bürosu'nun bölge ile ilk ilişkisi, Haziran ayında yapılan yıkım dolayısıyla başladı. Bu arada başta sözü edilen dernek yöneticileri ile de belirli temalar oldu. Yapılan tartışmalar dernek yöneticilerinin ve bu yöneticilerin siyasal çizgilerinin çıkarılmaları, gecekonducuların çıkarılmaları üzerinde tutulduğunu gösteriyordu.

Haziran sonlarında, bölgedeki gecekondu sayısı iddia edildiği gibi 8 bine yaklaşıyordu. Ancak benzerlerine göre çok büyük bir sayıya, 5 bin dolaylarına ulaşıyordu. Dikkati çeken özelliklerden biri, evlerin biçimi, küçüklüğü ve çoğunluğunun boş olmasıydı.

Hemen hemen evlerin tümü 10 metrekare veya daha az genişlikteydi. Bunun nedeni de şöyle açıklanabilir: Gerek yun tehlikesinin kendisi, gerekse daha önceki yıkımlarda dozerlerin biriktikleri kum haline gelinceye kadar ve insanızsa çizimlerini, ilk yıkımlardan ayrı kalan biriktirilen azlığı ve nihayet konducuların yoksulluğundan, yapılan evlerin küçüklüğünün başlıca nedenidir.

Birikim unutulmaz: Biriktirenler affedilmeyecek

Bunun dışında, şehir içinde 2,5 TL'ye satılan birikimler, gecekondu bölgesindeki halka 5,5 - 7,5 TL arasında satılıyor, gecekonducular zaman zaman birike alabilmek için Kartal'a kadar gidiyorlardı. Tabii bütün bunlara taşınma ücretlerini de eklemek gerek. Son olaylardan önce, bölge ikinci yıkım deneyimini de geçirmişti.

ESKİ "YÖNETİCİLER" KİMLERDİ

YÜRÜYÜŞ'ün ilişkiye geçtiği bölge sakinlerinin anlattıkları, derneğin eski yöneticilerinin marifetlerini ve bu arada evlerin boşluğunun nedenlerini de ortaya koyuyordu.

"Yönetici" olduğunu ileri süren bir kadın haftada iki üç kez bölgeye gelmeye ve her gelişinde gecekonduların "meşruluğu" mukabili 5 yüz lira istemeye başlamış. Önce bu kadını kovalanmışlar. Bu kez yöneticiler "bizlere bir avukat gerek" diye gecekonduculardan para toplama başlamışlar. Halkın anlattığına göre avukat tutmak için 300 bin lira istenmiş halkan. Ancak, avukatın ve avukatlık hizmetlerinin gecekonducuların korunmasında etkin olamayacağını bilen halk bu isteği de geri çevirmiş.

Bunun dışında "dozer tutup yollar düzleteceğiz" gerekçesi ile para toplayıp bu paranın üzerine oturanlar da var.

Daha sonra yapılan seçimlerle nitelikleri belli olan bu yöneticiler değiştirilmiş. Böylece, gecekondu halkın arttırılmasını, gecekonducuların çıkarılmalarını, gecekonducuların çıkarılmaları üzerinde tutulduğunu gösteriyordu.

BÖLGENİN DİĞER SORUNLARI

Ümraniye, İstanbul belediye sınırları dışında kalıyor. Ümraniye'de APLI bir belediye var. Seçim döneminde siyasal nedenlerle gecekondu doküman doküman belediye, ilk büyük yıkım için 24 Haziran'da dozerlerin seferber etmiş. Bölgedeki çeşitli fabrikalarda çalışan, seyyar satıcılık, hamallık, kapıcılık ve benzeri işlerde çalışan erkekler yıkım sırasında bölgede bulunmadığından bu yıkım kolay gerçekleşmiş. Kadın, çocuk

ve yaşlıların direnmelerine rağmen yıkım önlenememiş. Büyük bir olay da çıkmadan tamamlanmış.

Fakat bu yıkım girişimlerinde Ümraniye belediyesini tek başına ele alamak gerekiyor. Ümraniye'deki yönetimin, Üsküdar şube müdürlüğünden destek aldığı da biliniyor.

Son yıkım olayına geçmeden önce, bölgenin sorunları ve bölgedeki durum hakkında özelliği bilgi vermek yarar var.

Bölgede yalnızca tek bir çeşme var. Evlere sular bu çeşmeden getiriliyor. Suyun "niteliği"ni öğrenmek üzere tahliye bir numuna verildi. Ancak bunlardan henüz bir sonuç alınmış değil. Yine de bilinen bir gerçek var: Çeşmenin suları, "Korutürk" adı verilen bir küçük mahal ile taşocakların bulunduğu yerleşim alanının ortasında akıp giden sularına karışıyor. Bu karışık su ise Örnek mahallesinde bazı kişilere ait olan sebze bahçelerinin sulanmasını kullanılıyor. Yaz boyunca bu bahçelerden sebze ve meyve yiyen halkın ve özellikle çocukların ishale uğradıkları biliniyor. Bölgede sık sık salgın hastalık söylentileri dolaşıyor.

DEMOKRATİK KURULUŞLARIN İLGİSİ

Temmuz ayının ortalarında, Türkiye İşçi Partisi ve bazı demokratik kuruluşların üyeleri bölgeye gelerek sorunların tesbitine çalıştılar. Bir doktor, mahalle'nin sağlık koşullarına ilişkin gözlem ve öneriler üzerinde durdular. Mimarlar Odasından bir görevli de bölgenin iskan durumuna, yö ve diğer projelere ilişkin notlar aldı.

Bu ilk gözlemlerden kısa bir süre sonra başta Mimarlar Odası ve Elektrik Mühendisleri Odaları Başkanları olmak üzere diğer Odalardan gelen görevliler bölgeyi gezerek halkın sorunlarını öğrendiler. Tabii Odası, bölgeye doktor gönderme görevini üstlendi. Demokratik kuruluşların temsilcileri, bölge halkı ile temaslarında, gecekonducuların yıkımını engellemek için elde bulunan yasal olanaklar, yetkililerle yapılacak görüşmeler üzerinde durdular. Olumsuz yanıt alınması halinde ise demokratik kuruluşlar bölge halkı ile birlikte yapacakları ortak

açıklamalarda durumu en geniş bir biçimde kamuoyuna açıklayacaklardı.

Ancak bu arada ilginç durumlar da ortaya çıktı. Demokratik kuruluşlar yapabileceklerini anlatırken birisi ortaya çıkıyor ve sunları söylüyordu: "Ustalar-dan biri, dünyanın en gerici kişilerinin hukukçularla profesörler olduğunu söylemişti. Çünkü biri yasaları yazar, diğeri de uygular. Yasalar içinde kalınarak başayna ulaşamaz."

Konut sorununun, daha özel olarak da Ümraniye emekçilerinin sorunlarının mevcut düzen içerisinde bir sonuca, köklü bir çözüme ulaşamayacağı gerçekten açık. Ancak şu anda 10 bin kişinin yaşadığı, evler tümüyle iskan edilmiş ise 35 bin kişinin barınacağı bir bölgenin yıkımını engellemek üzere kullanılacak yasal yollar ve olanaklar elbette ki vardır. Temel çözümlenmiş ne olduğunun ne derece uygulanabilir olduğunu ne de maksızın, bu yolların tümünün denenmesi gerekir.

SORUNA YANLIŞ YAKLAŞANLAR

Ağustos ayının başında bölge sorunları, Odalararası Koordinasyon Kuruluna geldi. Odalar, konuyu enine boyuna ele alabilmek için bir anket düzenlemeye karar verdiler. Sorunların enine boyuna tesbitini ve uyumlu çözüm yollarının bulunabilmesini amaçlayan anket soruları, derneğe gönderildi. Anketin ve sorunların düzey ve yeterlikleri elbette tartışılabilir. Nitekim böyle tartışmalar da yapıldı. Ancak, kimileri bütün bu çalışmalara "devrimciler halkın içinde çalışır, bu iş anketle olmaz. Halkla beraber olmak isteyen gelirden burada gecekondu oturur. Halkın hem öğretmen hem de öğrencisi olun" gerekçesiyle tümden karşı çıktılar.

Ağustos ayının ortalarında, iskan edilen ev sayısı Korutürk mahallesinde % 90, karşı taraftaki mahallede ise % 30'a ulaşmıştı. İskan edilen evlerin sayısı artınca Temmuz ayında yapılan ve 60 kadar evin yıkılması sonuçlanan yıkımdan çok daha geniş ölçüde bir yıkım yapılabileceği yolundaki haberler de yolaşıyordu.

CHP'nin bölgeye ve sorunlarına duy-

ÖRGÜTLÜ ÇALIŞMA İLE YENECEK

duğu kayıtsızlık, Temmuz sonlarında bir ter gibi oldu. Milletvekili seçimlerinde aday adayı olan bir partili bölgeye geldi. Ancak halkın "CHP'nin sorunları ile hiç ilgilenmediği" biçimindeki çıkışı üzerine fazla kalamadan gitti. Daha sonra CHP Kadıköy ilçe merkezinde, CHP'li yetkililerle gecekondulu halkın temsilcileri tartıştı. Tartışma sonucunda, CHP bölge halkının cıylarından, gecekondular da CHP'nin ilgi ve desteğinden umutlarını yitmişlerdi.

Ağustos ayı ortalarında, sıklaşan yıkım haberleri ile birlikte bölgedeki gerilim giderek artıyordu.

VAHŞET...

Sonunda 2 Eylül'e gelindi.

Önde kadınlar ve çocuklar var: Erkekler daha arkada. Dozerlerin yıkıma başlamasıyla birlikte direniş de başladı. Olaydan sonra gazetelerde çeşitli "haber"ler çıktı. Örneğin "bir panzerin yakılmak istendiği" yazıldı. Taşlı sopalı direnişten sonra "halkın polise ateş açtığı" yazıldı. Bunların üzerinde ciddi olarak durmak gerekiyor.

Yıkıma karşı direnenler arasında "sızmış" kişilerin ve bu arada "görevlilerin" olmadığını kimse iddia edemez. Hatta söylentilere göre kimi "görevliler" daha önce, olayların boyut kazanacağı belli olduktan sonra, bölgeye gelerek gecekonduya yerleşmişlerdir.

Gecekonduların açtığı "söylenen" ilk ateşi kimin açtığı gerçekten ilginç bir nokta. Olaylar bu "ilk ateş"ten sonra kızıştı. Polis bile kalınlığında ve 1,5 metre uzunluğundaki sopalarla "görev"e çıkıyor. (Polis araç ve silahları arasında böyle sopalar da mı var?) Polis ele geçirdiklerini lağımli sulara yatararak dövüyor. Bundan sonrası tam bir dehşet ve vahşettir artık.

Daha sonra ölü sayısı altıya çıktı. Olay günü göz altına alınanların sayısı 126 iken, bu rakam olayın 3. gününde 308'e ulaşılıyor. Ölü sayısı ise: 6. Bu arada Ümraniye'de oturup da olayla hiç bir ilgileri

bulunmayan, ancak polisin "sivri kişi" olarak belediği bazı kişiler de gözaltına alınıyorlar. Yakınlarını aramak ve kan venek üzere hastanelere koşanların da hastane önlerindeki polisler tarafından dövüldükleri ya da gözaltına alındıkları biliniyor.

OLAYLARDAN SONRA

Daha sonra söylentiler, haberler, demeçler vb. İlk gün fazla mesai yapan 3 dozer, gecekonduları bitimiyle yerle bir etmeyi başaramadığı için, ertesi gün de çalışmak zorunda kalıyor. Yıkım sırasında, bazı kadınlar sıra kendilerine gelmeden biriketlerini aşağı indiridikleri görüyor: "Bari biriketler kumlanmasın, nasıl olsa yeniden yapacağız."

Yani vahşete, ölümlere, cinayetlere, yıkımlara rağmen sorun sürüyor. Konut sorunu, yani yaşama sorunu sürüyor.

Bugüne kadar bölge sorunlarına en küçük bir ilgi göstermeyen CHP, bu olayla birlikte MC'ye karşı "muhalafet" ögesi yakalanmış oluyor. Gecikmeye rağmen CHP'deki bu uyanışı da olumlu karşılamak gerekiyor.

Ancak yoksul gecekonduların sorunlarına sahip çıkmaya başlayanlar yanı sıra, sahip çıkar gözükenden de yok değil. Örneğin "burada oturanlar hep komünisttir" diyerek geceleri gecekondular besmelerine kursunlanan faşist ağababaları da sözde gecekondulu yıkıma ve halka yapılan muamelelere karşı çıkıyorlar. Ancak bunların gerçek yüzleri, insanlık ve yoksul halk düşmanı nitelikleri iyiden iyiyeye biliniyor. Artık kimseyi kandıramıyorlar, kandıramayacaklar.

Konut sorununun, bu arada gecekonduların sorununu köklü çözümü bugünkü düzende aranmaz. Ancak bugünkü düzene değiştirmek de kitlelerin örgütlü, bilinçli mücadelesine bağlı. Örgütlü, bilinçli mücadele sırasında elde edilecek güncel kazanımları, yasalardan zorlanmasayla kazanılacak ileri mevzileri küçümsemek gerekiyor. Gecekondulu halkın

Devlet'i somut olarak böyle tanıyorlar

nın sorunları da sosyalizmde köklü çözüme kavuşacak. Bunda kuşku yok. Ancak bugünkü düzen içerisinde verilecek örgütlü mücadele ile, mevcut yasalardan zorlanması ve belirli taleplerin dayatılması ile ileri adımlar atılabilir. Böyle sızdımlar kitleleri uyusukluğa ve pasifliğe itmez. Kesinlikle itmez. Tam tersine, onlara örgütlü mücadelenin kazandıracağı somut olarak gösterir. Daha ileri mücadeleler için temel basamağı oluşturur. Bunun

dışında ne kısa dönemli ne de nihai çözüme ulaşılabilir. Ekonomik-demokratik haklar için mücadele edilmeden "ışçıyarak" devrime ulaşıldığı dünyanın hiç bir yerinde görülmez. Bu türden kafa karışıklıkları yaratılan kitlelerden tecrit etmek gerekiyor. Örgütlülük ve örgüt bilinçliyle bütünleşmeyen "yığıtlık" edebiyatının sonuçsuz kalacağını unutmamak gerekiyor.

İstanbul'da salgın önlenemiyor

- TİFO TEŞHİSİ KONAN HASTALARIN SAYISINDA BÜYÜK BİR ARTIŞ GÖRÜLÜYOR.
- İSTANBUL'DA KAPATILDIĞI BASIN ARAÇLIĞIYLA BİLDİRİLEN TERKOS SUYUNUN ULAŞMADIĞI SALGIN BÖLGESİNDEKİ MAHMUDIYE SU BİRLİĞİNE AİT KUYULARIN HIÇ BİRİNİN KAPATILMADIĞI, KOCAŞINAN BELEDİYE BAŞKANI TARAFINDAN AÇIKLANDI. KOCAŞINAN BELEDİYE BAŞKANI ALİ YERLİKAYA AYNI ZAMANDA MAHMUDIYE SU BİRLİĞİ YÖNETİCİLERİ ARASINDA BULUNUYOR.
- TEHLİKELİ SULAR 500 BİN KİŞİYİ TEHDİT EDİYOR.

Bir süre önce ortaya çıkan salgın hastalıklar karşısında yeterli hiç bir önlem alınmazken, İstanbul'da tifoyla birlikte bağırsak enfeksiyonunun yaygın bir şekilde ortaya çıktığı Kocasinan Köyünün Belediye Başkanı Ali Yerlikaya "alanın önlemlerin halkla alay etmek anlamını taşıdığı" belirterek şöyle konuşmuştur: "Salgının ortaya çıktığı günden bu yana, sadece bir aşılama yapıldı. O kadar. Onun dışında hiç bir şey yapılmadı. Ne halkın sağlığını tehdit eden ekmeleler düzeltildi, ne hastalık saçan kuyularla ilgili bir önlem alındı. Bölgeye Terkos suyu gönderilmiyor. Elektrikler kesik. Günde ancak 6-7 saat elektrik verilebiliyor."

Bilindiği gibi, İl Sağlık Müdürlüğü yetkililerince Mahmudiye Su Birliğine ait bazı kuyularda hastalık yapan mikroplar saptandığı, Hükümet Tabipliği tarafından yapılan açıklamada da Mahmudiye Su Birliğine ait 7 kuyunun kapatıldığı bildirilmiştir. Mahmudiye Su Birliğine ait hiç bir kuyunun kapatılmadığını açıklayan Ali Yerlikaya aynı zamanda Mahmudiye Su Birliği yöneticileri arasında bulunmaktadır.

Kocasinan Belediye Başkanı Ali Yerlikaya ile bölgede bir gezinti yaptık. CHP'li Belediye Başkanı, içme suları ile lağım sularının birbirlerine nasıl karıştığını gösterdi. Kocasinan'daki su sorununu şöyle anlattı Ali Yerlikaya: "Bölge Mahmudiye Su Birliğinde yeni kurulmuş, ancak nüfusu hızla çoğalan bir bölge. Bölgenin nüfusu 1970 yılında 30 bin iken, bu sayı 1977 yılında 100 bine çıktı. Her yıl 15 bin kişinin bölgeye göç ettiği tahmin ediyoruz. Buna karşın artan nüfusun ihtiyaçları için hiç bir sosyal çaba yok. Alt yapı tesisleri yetersiz. Ana kanalizasyon borusunu kendi bütçemizden 7 milyon lira harcıyarak döşedik. Devlet yardımı kestiği için yaptırmakta olduğumuz yollar da yanık kaldı. Bölgede halkın kullandığı suyun yüzde 30'ünü Belediye olarak kendi arzeyenlerimizden çıkartıyoruz. Yüzde 30'unu ise üyesi olduğumuz Mahmudiye Su Birliğinden sağlıyoruz. Halk, geri kalan yüzde 40 ihtiyacı ise denetim altına alınmayan kuyulardan sağlanmaya devam ediyor. Bu kuyular kapatamıyoruz. Çünkü su, ihtiyaç karşılamıyor. Halk içme ihtiyacının dışındaki ihtiyaçlarını öne sürerek, ku-

Düzenli hastalıkları mı, insanlığın hastalıkları mı?

yalın kapatılmasını istemiyor."

TERKOS VERİLMİYOR

Kocasinan Belediye Başkanı Ali Yerlikaya, bölgelerine Terkos suyunun bağlanmadığını, oysa bağlanırsa su sorunlarının çözümlenmiş olacağını belirterek konuşmasını şöyle sürdürüyor: "Bugün Mahmudiye Su Birliğinden su alan bedelleyeler şunlardır: Mahmutbey, Kocasinan, Esenler, Bağcılar, Güngören, Yenibosna, Güneşli, Kızıllı, Halkalı, Safraköy ve Küçükçekmece. Bu bölgelerde yaklaşık olarak 500 bin insan yaşıyor. 500 bin kişi su ihtiyacının bir bölümünü o tehlikeli sularından karşılar. Elektrik de olmadıktan kendi belediyelerinin sağladığı sular da çoğunlukla kotortlan kü elektrik yokluğu nedeniyle mortolan

çalıştırmak olası değil."

Kocasinan Belediye Başkanı, parasızlık nedeniyle tüklenen lağım borularının onarılmadığı, bunların kolaylıkla kuyu suyuna karıştığını söyleyerek "Hükümet önlem almak zorunda değil. Almazsa ne olur? Bu kez de sarılık başgösterir. Çünkü yapılan aşılamanın yeterli olduğuna da ben inanmıyorum."

SALGIN ÖNLENEMEDİ

Verilen bilgilere göre, bağırsak enfeksiyonu salgının henüz önlenemediği anlaşılmaktadır. Öte yandan İstanbul'da tifo teşhisi konan hastaların sayısında da artış olduğu bildirilmektedir. Bakırköy Hükümet Tabipliği yetkilileri ise 8 yerde birden enfeksiyon devam ettiği söylemektedirler.

Bir mektup

Gonzalo Grondona, Halk Birliği'nin mücadelesinde, Şili Yeni Halk Şarkısı Hareketi içinde, sesi ve gitarıyla yer alan yurtsever bir sanatçı. Faşist darbeden sonra Pinochet'in askerlerinden Arjantin'e sığınarak kurtuldu. Bugün Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde yerleşik. Şili Halk Birliği Direniş Hareketi merkezi propaganda ve enformasyon bürosunda gazeteci ve hıltür elçisi olarak görev yapıyor.

Kendisini Türkiye İşçi Partisi'nin konuşu olarak Türkiye'ye gelen Şili'li sanatçılar A. Parra, I. Parra ve P. Castillo'nun Paris'te Olimpia salonunda verdikleri konserde tanıdım. TIP'in düzenlediği başarılı "Dayanışma Geceleeri'nin Şili'li tüm yurtseverleri çok duygulandırdığını, mücadelelerine güç kattığını büyük bir coşku ile anlattı.

Daha sonra Angel Parra'nın evine gidildi. TIP Ankara İl örgütü Şili'li konuklarına Ankara'daki gecede verilme ü ere armağanlar hazırlamıştı. Konuk sanatçıların sınır dışı edilmeleriyle kendilerine verilemeyen bu armağanlar yerlerine ulaşmış. G. Grondona bu hediyelerden "Cura" ile evde bulunan Fransız ve Şili'li konuklara kendi bestelediği bir dörtlük çaldı. "Birgün Santiago'dan gelip, Ankara'da buluşacağız, hem de beklenenden kısa zamanda" diyerek halklar arasında dayanışmanın, ilişkilerin süreceğine, faşizme ve emperyalizme karşı ortak mücadelenin başarıya ulaşacağına olan inancını dile getirdi.

Grondona'nın "Yürüyüş"e gönderdiği, Şili Halkı'nın faşizme karşı mücadelesinde kararlılığını gösteren ve mücadeleden bugünkü konumunu aydınlatan iki yazısı Şili ve Türkiye Halklarının yakın dayanışmasının bir ifadesini olan mektubu ile birlikte yayınlıyoruz.

Raşit Kaya

Değerli Yoldaşlar:

Ölkemizde demokrasinin yeniden kurulması ve özgürlüğümüzü kazanılması için geliştiğiridini dayanışma için sizi selamlıyorum ve Şili halkının şükranlarını sunuyorum.

Türkiye halkı ile Şili halkının; barış, sosyal ilerleme, tam bağımsızlık ve anti-emperyalizm gibi ortak çıkarlarla birbirine bağı olduğunu biliyoruz. Bu ortak mücadelede zafere ulaşacağımıza inanıyoruz. Şili tarihinin bu kara günlerinde bizim için gösterdiği yoğun çalışma ve dayanışmadan ötürü Türkiye İşçi Partisi'ne olan şükranımızı derginin aracılığıyla iletmenizi rica ederim. Aynı zamanda, işçi sınıfının ve genel olarak emekçilerin yüksek çıkarları için savaşan Türkiye'deki tüm ilerici güçlere selamlarımızı iletiniz.

Değerli yoldaşlar: Size Şili'nin durumu hakkında iki yazı gönderiyorum. Birincisi, gençlik ve onun politik örgütlenmesi, gençliğin diktatörlüğe karşı mücadeledeki rolü hakkında. İkincisi, anti-faşist mücadelede halkın duygularını ifade eden sanat ve kültürün ulaştığı yüksek düzey ve gelişme üzerine. Aynı zamanda, Şili'de yayınlanmış bir şiir kitabından bir fotoğraf yaylıyorum: Eloy Diego'nun "Voces fundacionales" kitabı. Eloy Diego ülkemizde yaşayan çok tanınmış bir şairdir. Diğer fotoğraf Santiago'da yayınlanan "Resistencia" dergisinde alınmıştır. Ayrıca, Paris'teki arkadaşın isteği üzerine, bir de kendi fotoğrafımı ekliyorum.

Bu iki yazı ve materyelin, Pinochet ve adamlarının utanç verici eylemleri hakkındaki bilgilere katkıda bulunacağına umuyorum. Eylül ayında Şili'deki kanlı faşist diktatörlük döndürücü yılımı tamamlıyor. Halkımızın direnişle, emperyalizm ve çok uluslu şirketlerinin ve onların zalim usaklarının yıkılışının çok uzak olmadığına inancımız tamdır.

Çalışmalarınızda en iyi dileklerimizle, KENDİŞİNE SELAMLI, VENCEREMOSI Gonzalo Grondona

YURUYUŞ'UN NOTU: Gonzalo Grondona'nın dergimize gönderdiği yazılardan "Gençliği Diktatörlüğe Karşı Birleştirmek"i bu sayımızda yayınlıyoruz. Diğer yazı "Halkın Kültürü Pinochet'yi Korkutuyor" ise gelecek sayımızda yer alacak.

ŞİLİ'YE

Gençliği

Halkımızın faşist diktatörlükten kurtulma mücadelesinde gençliğin katkılarını büyükler. Faşist baskı altında ezilen gençlerin sayısı binlercedir. Yüzlerce genç, bazıları özellikle gençliğe ayrılmış toplama kamplarında ve işçekte merkezlerinde bulunuyor. Ayrıca çok değerli yurtsever gençlerin öldürülmelerine ve yokmalarmna tanık olduk.

Gençlik liderlerinin akıbeti bizi kaygındırıyor. Sosyalist Gençlik Genel Sekreteri, doktor ve milletvekili Carlos Lorca; Komünist Gençlik İkinci Sekreteri Jose Welbel ve tüm Şili'lilerin sevgili bir çok yoldaşımız bunlar arasındadır. Onlar hâls Cuntanın ajanlarının ellerindedir. Tüm dünya gençlerinin ülkemiz halkıyla uluslararası dayanışmasını artırmak ve güçlerimizi birleştirmek onların hayatını kurtarmak görevimizdir.

Halkımıza dayanışma içindeki güçlerin mücadelesi sonucunda, kayıp yoldaşlarımızın kurtarılması, düşmana karşı ön saflarda çarpışanlara güç verectir. Gençliğin üzerine düşen çok büyük görevler ve sorumluluklar vardır. Eminiz ki verilecek cevap şimdiki kadar verilenin aynı olacaktır: Faşist terör Şili topraklarından sökülene kadar mücadeledir!

11 Eylül 1973 darbesi halkımızın mücadelesinde yeni bir dönem başlangıcı oldu. Halk hareketi ve onun bir parçası olan gençlik, her alanda tarihin en büyük darbesini yedi. Kitlese ve politik halk örgütleri diktatörlük tarafından yasaklandı ve yöneticilerinin büyük bir bölümü zulüm gördü, hapsedildi, öldürüldü veya sürüldü.

Cunta, kuruluğundan beri halk örgütlerinin varlığını kesin olarak sona erdirmek istemekte ve ekonomik açıdan, Şili ekonomisini emperyalizme bağımlı büyük tekelere teslim etmeyi amaçlamaktadır. Her geçen gün derinleşen bunalım, yükünü halka ve geniş emekçi kitlelere hissettirmektedir. Canice uygulamalar dışında, Şili'liler daha önce görmedik bir sefalette ve yaşamın tüm alanlarında ekonomik bir sıkıntıya katlanıyorlar.

Fabrika ve tarlalarda işçilerin mücadelesine katılan binlerce kolej ve üniversite öğrencisinin kitlese olarak okullardan atılması devam etmektedir; gençliğin kitle örgütlerinin yasaklanması, demokratik ve ilerici düşüncenin ortadan kaldırılmaya çalışılması, toplum içinde, okul ve işlelerdeki terör, Şili gençliğine karşı sürdürülen saldırgan politikayı göstermektedir.

Bunun yanında, Cunta bazı kesimleri faşist politikayla işbirliğine sokmanın yollarını aramaktadır. Bunu gerçekleştirmek için diktatörlüğe yakın ilişkileri olan bir takım yöneticileri kullanmaktadır. Bunlar aracılığıyla burjuvaziyle aynı doğrultuda olan örgütleri meşrulaştırmayı amaçlamaktadır. Daha önceden faşizmden yana olan ve Pinochet'e dolaylı olarak bağımlı Ulusal Gençlik Sekreterliđi'nin kunnaya çalışan bir gençlik kesimi vardır. Bu kesime burjuvazi tarafından her türlü destek sağlanıyor ve onun aracılığıyla rejimin yana bir gençlik politikası geliştiriliyor.

Fakat cuntacı gençlik yöneticilerini Şili gençliğinin büyük bir çoğunluğu lanetlemekte ve tecrit etmektedir. Faşizmin kurulmasından sonra Cuntacı gençlik yöneticileri mali yolsuzluklara bulaşmışlar ve bazılar hapse girmişlerdir. Diğerleri de ülkeden sürülmüşlerdir. Pinochet'in kargaları, ülkemizin gözbebeği gençliğini yalnızca ezmele kalmamışlar, üstelik parasını da yemişlerdir. Bu paranın büyük bir kısmı binlerce genç için ve üniversite öğrencileri yardım eden örgütlerin tasarruflarıdır. Diktatörlükten yana Gençlik Sekreterliğinin ilk büyük skandalı bu oldu.

Bu genç hırsların açtığı çukuru kapamak için Pinochet hükümeti yüksek öğrenim kurumlarının bütçelerinde büyük kısıntılar yaptı. Bu, üniversiteleri öyle ağır bir ekonomik kriz içine soktu ki, birçok rejim tarafından ve aynı gençlik yöneticileri hükümet sarayına gidip hükümeti uyarmayı zorunlu gördüler.

Gerçekte, Şili üniversitelerinin bütçesi yarı yarıya azaltıldı. Böylece, günlük harcamalar ve sermaye harcamalarının bütçesi 1974'te 2.758,5 milyon pesos iken, 1976'da 1.576 milyon pesos düştü. % 43'lük bir düşüş. Bu azalma ücretlerde kendini gösterdi, "El Mercurio" (cuntacı gazete) ya göre bu, personelin büyük oranında azaltılmasını ve ücretlerin düşmesini getirdi.

Yöneticiler, bu açığın öğrenciler için zaten çok yüksek düzeyde olan kayıt masraflarının artırılmasıyla kapatılabileceğini umuyorlardı: Sömestere başına 1000-1500 pesos. Bu niyetlere öğrenciler sert tepki gösterdiler ve öğrenci bökçelerini tahsil eden kuruluş meşruluk kazanmak için göstericilerin üzerine gitmemeyi zorunlu gördü.

Sorunların çözümlüzlüğü karşısında sert tepkiler gösteren üniversite karşısında Cunta belirli aralıklarla sakinleştirici demeçler vererek durumu yatıştırmaya çalışmaktadır. Fakat bu hiç bir işe yaramamaktadır. Aynı zamanda ilk öğretim de bunalım içindedir. Şili'de ilk öğretim yıllardır parasızdır; şimdi ise diktatörlük, okumak isteyen her çocuk başına kayıt ücreti ve fazladan harcamalar talep etmektedir. Yani öğrenim hakkı da Pinochet'in kısıncındadır. İlkokul ve işlelerin pahalılığında dolayı okuyamayan veya öğrenimlerini tamamlamayan binlerce çocuk ve genç vardır. Fakat gençler, öğrenci merkezleri kapalı olmasına rağmen, yeni Şili neslinin okuma hakkını elinden almaya niyetli olan diktatörlüğün bilgini bükene kadar, geniş ve birlik içinde, güçlü ve yorulmaz bir mücadele verdiler. Cunta geri bir adım atmak zorunda kaldı.

Cunta, gençliği ve çocukları sadece sözle ve eylemlerle baskı altında tutmakta yetinmemekte, aynı zamanda onların erimek ve bebekleri bile etkilemek istemektedir. 1976 Kasım'ından itibaren, ülkede küçük çocukların eğiti-

ÖZGÜRLÜK

diktatörlüğe karşı birleştirmek

minden sorumlu olan Çocuk Bahçeleri İdaresi Eğitim Bakanlığının emrinden sınıp asayişten sorumlu İçişleri Bakanlığının emrine verildi. Böylece, Cunta genç beyinleri faşist ideolojinin ilkeleri ile koşullamak istemektedir.

Genç insanlar Şili halkının çoğunluğunu oluşturduklarından, halk güçleriyle diktatörlük arasındaki sürekli çatışmanın içindedirler.

Son zamanlarda alınan gençler arasındaki çalışmanın güçlendirilmesine ilişkin karar, politik gençlik örgütlerimizin gelişmesinin sonucudur. Bu yükümlülüğün yeni niteliğini ve daha önemlisi, çalışmayı frenleyen örgütsel zorlukları yenmenin biçimlerini belirlemek kaçınılmazdır. Partilerin çalışmasına genç kadroların katılımının artırılması, aynı zamanda gençlik örgütlerini mücadelede çağırması gerektirir.

Mayıs 1976'da ülke içinde Birleşik Halkçı Eylem Birliği İçin Hareket (MAPU)'nun yedek gücü olan Demokratik Gençler Birliği kuruldu. Genç emekçilerin özgü karakteri, Şili'de işçi ve köylü gençlik hareketinin güçlerini katılan bu örgütün kurulmasına olanak sağlıyordu. Diktatörlüğe karşı tek alternatif olan anti-faşist cepbenin tabanını genişletmenin nesnel gereği ve sol partiler arasındaki birliğin güçlendirilmesinin ivediliği, bu Demokratik Gençler Birliğinin Pinochet rejimine son verecek kitle eylemlerinde bir halka olarak ortaya çıkmasını gerekli kılmaktadır.

Bunun içindir ki, faşizme karşı mücadele eden diğer devrimci hareketlerin zengin deneylerinin toplanması ve kendi gerçekliğimizin ve kendi deneylerimizin doğru bir çözümlemesi; gençlik içinde, halk hareketinin yanında gençliğin bütününe yer vermek yolunda bir çalışmanın geliştirilmesinin koşullarının var olduğunu göstermektedir. Faşizmin politik açıdan tecrit olması, kitle desteğinin olmaması, uluslararası yalnızlığı, kapitalist ve emperyalist ekonomiye teslim oluşu ve halk hareketinin güçlülüğü, tüm ilerici gençlik güçlerinin birliğinin sağlanması görüşünün doğruluğunu kanıtlamaktadır.

Şili gençliğinin önemli bir bölümünü oluşturan ve demokratik fikirlerin yaygın olduğu Hristiyan, katolik gençliğin birleşmesi çabaları özellikle önemlidir. Bu birlik çabalarının bir üst aşaması, Halk Birliği Gençliğinin yönetici yetkinliğinin artırılması ve Hristiyan demokrat gençlerle işbirliğinin sonucu gerçekleştirilecek insiyatiflerdir. Bunlar, faşizme karşı tüm gençlik güçleri ve çeşitli ideolojik gruplar arasında daha sürekli bir çalışmaya doğru ilerlemeyi sağlayacak eylem birliğinin temelini oluşturacaktır. Gençliğin kitle eylemlerinin çoğu, Halk Birliğinin ve Hristiyan Demokratların gençlik örgütlerinin desteğini sağlayarak ve birlik içinde en iyi olanı yapabilecekleri anlayışla gerçekleşmektedir. İvedi görev: Kaybolanların özgürlüğü, çalışma ve öğrenim özgürlüğü, halkımızın özgürlüğüdür.

Gençlik hareketinin gelişen çalışmasında bazı başarılar ortaya çıkmaktadır. Bunlar, gençliğin haklarına karşı diktatörlüğün attığı her adımı somut tepkiler ve her geçen gün daha kararlı ve çoğu zaman başarılı eylemlerle görülmektedir. Faşizm, ideolojik vurucu gücü olan Gençlik Cephesinin Ulusal Birliğini oluştururken, Halk Birliği ve etrafındaki ilerici ve demokratik güçler günlük görevleri saptayarak örgütlendiler. Gençliğin militarizasyonu, hayatın her alanında -iş, okul, dinlenme yerleri- sızına, adam kaçırma ve daha birçok olay kararlı bir tepkiyle karşılandı. Şili gençliği Cuntaya karşı büyük başarılar elde etti.

Halkın çıkarlarının korunması ve Pinochet cuntasının yıkılması mücadelesinde daha güçlü olabilmek için diktatörlüğe karşı geniş kesimlerin bilinçlenmesine olanak sağlayan Halk Birliğinin kendi içinde güçlenmesi ve birlik şekillerinin gelişmesi apaçık ortadadır.

Bu gün gençliğin mücadele platformu her grup, her kesim ve her sınıftan gençliği toplamakta yoğunlaşmaktadır.

İşçi ve emekçi gençlik için öngörülen ilk istem, ekonomik bunalımın olanaksız kaldığı, temel gereksinimleri sağlayabilecek bir ücret düzeyinde çalışmasının sağlanmasıdır. Sendika yöneticilerinin seçilmesini yasaklayan 198 No.lu kararnameye karşı çıktılması da sendika özgürlüğünün kazanılması anlamına gelmektedir.

Kırsal alandaki gençliğin de kendi özel talepleri vardır: Toprakların büyük toprak sahiplerine geri verilmesini durdurmak, toprakların özgürlüğü, tarımsal araçları ücret, destekleme fonlarının kurulması. Üniversite öğrencilerinin başlıca talepleri şunlardır: Bütün ülkede üniversitelerin atlıklarını tekrar alınması, demokratik örgütlenme hakkı ve terörcü rejimin sona erdirilmesi, üniversitenin özerkliğine saygı. Orta öğrenim gençliğinin talepleri ise şunlardır: Lise ve kolejlerde kayıt masraflarının kaldırılması, sadece parası olanlara eğitim ve öğrenim hakkı tanıyan ayrımcı uygulamaya son verilmesi, üniversite giriş sınavlarında ücretlerin düşürülmesi, lise, okul ve kolejlerde beslenmenin sağlanması.

Genç anneler için en acil gereksinim parasız çocuk bakımı (Bunu Cunta paralı yaptı) ve öğrenim yerinde çocukların beslenmesidir.

Anti-faşist hareketin yitirdiği böyle minimum talepleri içeren öneri yerleri özünde gelişme gösteremedi. Bu önerinin gerçekleştirilmesi yolunda önemli adımlar atılması ve niteliksel bir sıçrama yapılmasına rağmen 1976 Aralık'ında Halk Birliğinin örgüt olarak kurulmasındaki gibi bir sonuca ulaşılmadı. Bu öneri ülke içinde Hristiyan Demokratlarla yakınlaşmanın sağlanması için sürekli diyalog sürdürülmesi ve ülke dışında Halk Birliği-MIR arasında ortak

belgeler ulaşmak için çalışmalar yapılması yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılmıştı.

Diğer yandan halk hareketine yabancı olan üçüncü bir alternatif ortaya çıktı: Liderliğini Frei'nin yaptığı, diktatörlüğün kısıtlı bir bujuva demokrasi ile değiştirilmesi önerisi. Hristiyan Demokrasisinin Pinochet diktatörlüğüne karşı daha militanca bir direniş göstermesi olumlu olacaktır, fakat Frei'nin alternatifini, Şili demokrasisini garanti altına alacak çözümleri getirmekten uzaktır.

Ülkenin ilerlemesini ve kitlelerin huzurunu sağlamanın yolu, faşist unsurların temizlendiği, yurtsever ve demokratik askerlerden oluşan yeni bir Silahlı Kuvvetler'in yaratılmasından geçmektedir.

Tekellerin ve çokuluslu şirketlerin egemenliğinin sona ermesi, stratejik yatırımların ve doğal kaynakların halkın mülkiyetine geçmesi, demokrasi yolunun açılmasının bir koşuludur. Ülke içinde gençliğe düşen görevler çok fazladır. Her geçen gün direnme hareketi yeni biçimler alıyor ve gençlik her zaman en ön safta çarpışıyor. Yurttaşlarımızın ihtiyaçları her geçen gün arttıkça uluslararası dayanışmanın zayıflaması gereklidir.

Kaybolan, hapiste olan ve hüküm giymiş yoldaşlarımızın kurtarılması, halklararası dayanışmanın ilk görevlerinden biri olmalıdır. İşkence yerlerine gönderilen ve gizli ajanların ellerinde olan Şili halkının en değerli evlatlarının listesi uzayıp gitmektedir. Exequiel Ponce, Ricardo Lagos, Jorge Munoz, Victor Diaz ve diğer adı bilinmeyen vatandaşlarımızın hapislerden kurtarılmasıdır. Bunun için Şili gençliğinin en değerli unsurlarını kurtarmak amacıyla bütün gücümüzü ve dayanışmamızı arttırmalıyız.

Zaferin bizim olacağına inanıyoruz tamdır. Ülke içinde diktatörlüğe karşı çeşitli biçimlerde mücadele eden gençler, ülke dışındaki gençlik ile dayanışma içinde çalışıyorlar ve cesaret, kahramanlık ve birlik içinde mücadelenin en güzel örneğini veriyorlar. Halkın bu yiğit evlatlarının mücadelesi Şili'de özgürlük, ilerleme, bağımsızlık ve sosyalizme ulaşana kadar sürecektir.

Vera Hikmet Nazım Hikmet'i anlatıyor

5

BÜTÜN HAYATIM BOYUNCA ŞİİR YAZARIM. BAZEN KÖTÜ DE OLMAZLAR HANI, AMA KENDİM İÇİN: BEN ŞAİRİM DEMEK, BEN İYİ İNSANIM, DEMEKTİR.

18 Kasım 1961'de Mayakovski Müzesinde Nazım gecesi düzenlendi.

Arabayla Mayakovskinin evine geldik. Evin kapalı kapısı önünde, sokakta bir insan kalabalığı duruyordu. Gelenlerin tümü salona sığmamış. Bekleyenler Nazım'a doğru koşular: Hikmet yoldaş, geçirin! Lütfen, söyleyin de braksınlar bizi içeriye. Koridordan dinlemeye razıyız, diyordular... Fakat karşılıklıydı: "Koridorda işne atansız yere düşmez... Çare yok. Vestiyere kadar insan oldu. Alabileceğimizin çok daha fazlasını almak. Şimdi görürsünüz" dedi. Nazım mutlukdu.

Herşey kadın nasıl anlathysa öyleydi. Salona güçükle girebildik. Ve öyle bir hoş oldum ki, seni salonun önünde şen, güçlü ve mutluluk okunan gözlerle otururken gördüğün için!

Konuşmana şakalı bir tonla başladın: "Yoldaşlar, dedin, her insanda yeteneksizlik bakımından böyle zehabikeli olsa gerek. Benim hiçbir yetenek sahilleri olmadığım birçok yanlarım var. Bunlardan biri, dil. Türkçe'den başka Fransızca bilirim, ama herhalde Fransızca'yı Rusça'dan, Rusçayı da Fransızca'dan daha kötü konuşurum. Her iki dilde de okurum, ama yazmam. Rus dili uğrunda o kadar çok doğışmış olan Mayakovskinin bu çok şen, dinç ve harika evinde, böylesine kötü bir Rusçayla konuştuğum için sizden utanıyorum doğrusu. Beni affedin."

KENDİMİ ESKİ MOSKOVALI SAYARIM

Çok iyi hatırlıyorum ve her yerde anlatıyorum bir vakitler Politeknik Müzesinde Mayakovskiyle birlikte ilk kez sahneye nasıl çıktığımı. O zaman Rus dinleyiciler karşısına ilk defa olarak çıkıyordum. Dinleyiciler bir tek Türkçe kelime bilmeseler de, karşılığında Türkçe şiirler okumaktan yine de korkuyordum. 19 yaşındaydım, çok heyecanlanıyordum. Mayakovski beni arkamdan itererek: "Var oku, Türk! Korkma, nasıl olsa kimse birşey anlamayacak" dedi. Anlamasın anlamadılar, ama alkışladılar. Doğrusu, ilk alkışlarımdı bunlar.

Ben Moskova'da okudum. Gençliğimin en güzel yıllarını Moskova'da geçirdim. Moskova'da ilk kez aşık oldum. Ve ilk kez adamakıllı sarhoş oldum yine Moskova'da. Marx'ın ve Lenin'in öğretisiyle Moskova'da tanıştım. O öğreti ki, hayatım sonraki yıllarımda benim için herşeydi. Bu öğretinin etkisi altında yalnız politik ve sosyal dünyaya görüşüm değil, psikolojim de değişti. O zamandan sonra başka türlü düşünemem, hatta sevmem, yitip içemem başka türlü. Sonra, doğrusunu söyleyeyim, operayı ilk kez Moskova'da gördüm. Yaktiyle yabancı toplulukların Türkiye'ye gelip opera oynamadıklarını işitirdim. Savaş yıllarında Türkiye'ye Avusturya Operet Tiyatrosu gelmişti, ama operayı ve gerçek baleyi ilk kez Moskova'da gördüm. Ve daha nice nice şeyleri ilk kez burada öğ-

SEVGİMİZ MİKROFONDA YÜZLERCE KİŞİYE ANLATILIYOR

rendim. Unlu şairlerle, herkesten önce de Mayakovskiyle yine ilk kez Moskova'da tanıştım. Bu nedenle kendimi çok eski Moskovalı sayarım.

BOZKIRDA NİGAR VE MUSTAFA

Nazımı nefesleri kesilerek dinliyord, sonra uzun uzun ve hararetle alkışlıyorlardı. Nazım, sözü çevirmen Muza Pavlovaya verdi, o da "İnsan Manzaraları"ndan bir parça okudu. Sonunda şöyle di-zeler vardı:

Altı aylık besisi kucağında Nigarın.
Bozkırın üstünde bulutlar bembeyaz,
üstüste ve ağır,
belli belirsiz kımlanıyordular.
Durdu Nigar.
On adım öteden giden
Mustafayı çağırdı.
Mustafa yıkmış kasketini ensesine,
bakıyor bulutların arasından
geçen bir çaylağa...

Muza bir saat kadar okudu. Salonda çıt yoktu.

Şimdiymiş gibi gözümün önünde: Nazım dinleyenlerin önünde oturuyorsa da kendisi salonda değil, orada bozkırdaydı, Nigarla, bebessiyile, Mustafaylaydı. Peşlerine koşuyor, üzüliyor, acaba Nigar'ın gücü yetecek mi?.. Ve şimdi Nazım'ın omuzundan dürtüp de Nigar'ın başına gelecek olanları, alın yazısını sorsalar, şaşırıp kalır, karşılık veremez ve olup bitenleri öğrenmek için şiiri dinlemeye koyulurdu...

Oysa daha bir hafta önce kan ter içinde, kızarmış, yorgun argın oturmmuş Muza'yı çeviriyi düzeltiyordu. Şiirlerinin çevirilerini ilk kez dinlediği her seferinde, bunlar yazdığım son şiirler olacak diye söz verirdi kendine. "Düşünce benim, kimi kez sözler de benim, oysa şiir benim değil" diye yakındı bana. Sonra yavaş yavaş alışır, ayrı ayrı söz veya tümelecin düzeltilmesini rica eder, yorularak öteledere zari olur ve şiirler hayata ahlırdı. Her defasından çeviriciler, sanki Nazımın yüreğini şiir dizelerine eşit dillimlere bölüyor, sonra bu dillimleri yeniden birleştiriyor ve yine yirek oluyordu, ancak bu yirek yaralı bir yirekti.

Nazım her yerde anlatıyor

NAZİM VE ÇEVİRMENLERİ

Onun için Nazım da, şiirlerini çevirenlere de hep acırdım. Nazım'ın şiirlerini çeviren şairin en küçük bir "yaratıcılığına" tahammülü yoktu. Bir sözünün başka bir sözle değiştirilmesine dayanamaz, bir dizesinin üç bölünmesine razı olmaz, genellikle çevirinin mümkün olduğu kadar aslına sadık olmasını isterdi. "Ne biçim kalıyor, ne de ritim. Dil de başka. Buna artık alıştım. Karşı sözler benim olsun" derdi.

Kimi, kelimesi kelimesine yapılan bir çevirinin, şiirin aslına başka bir dilin getirdiği sapsapından daha çok değiştiğini Nazım anlamak istemiyordu. Çevirmenlerin onunla çıkarışın zorlukları çektiklerini, şiirin, aslına uymasına sık sık şüreselliğinden, müzikalitesinden yitirip yozlaşmış görürdüm. Nazım en çok Muza Pavlovaya çalışmaya alıştı. Şöyle dedi: Muza'yı arkadaşça rica edebilirim, şurasını düzelt diye, burası doğru değil diyebilirim, açıkça. Başka bir şaireyse böyle diyemem. Onun için çoğu hallerde ben kendim suçluym çevirilerin iyi olmasından.

Dinleyiciler Muza Pavlovayı alkışlarla uğurladılar. Şiirlerden heyecanlandıktan yüzleinden belliydi.

Pavlova'dan sonra, şair Davit Samoylov Nazım'dan çevirdiği şiirleri okumaya başladı.

"Nazım'ın Layspög şiirlerinden yaptığım çevirileri okuyacağım, dedi. 1960'larda yazılmış bir dizi lirik şiir bunlar.

Samoylov başlıl okumaya: "Seviyorum seni ekmeği tuza banıp yer gibi."

"Ve ben büzülp bir nokta kadar küçülmek istedim, ta ki, kimse görmesin, bu şiirlerin, Nazım'ın bana karıştı olan sevgisi üstüne olduğunu anlamasın... İlk kez o zaman iştirim sevgimizi mikrofonda yüzlerce kişiye nasıl anlattıklarımı. Beni bir korkudur sarı. Beni yanlışlık olduğunu, bunun mümkün olmadığını sanıyordum. Başımı eğmiş öylece oturuyordum.

Yanıklarım alev alev yanıyordu. David Samoylov, yavaş bir sesle ve ciddi ciddi söz dizileri:

Şehrimde ulaşmadın bitirirken yolumu
bir gül bahçesinde dinlendim senin sayende.

Senin sayende, içeri sokmuyorum en yumuşak rubalarnı göyip büyük rahatlığa çağırın

türküleriyle kapımı çalan özümü, okuyunca, başımı kaldırıp Nazım'a bak-
tım. Buna öyle dikkatle bakıyordum ki, başı kırılıyordu. Ve birden, "Samoylov yoldaş, rica ederim, bir kez daha okuyun şu şiirleri" diyecek diye düüm kop-
tu birden. Fakat birşey demedi ve Sa-
moylov okumayı sürdürdü... Arka arka-
ya bütün Layspög şiirlerini okudu.

— Yoldaşlar, insanların arka arkaya dört saat şiir dinleyebilecekleri tek ülke-
nin Sovyetler Birliği olduğunumu biliyo-
rum. Bir şair oraktan ben, harika olsalar
dahi, yamın sıslan fazla şiir dinleye-
mem. Ama siz bunun becerebiliyorsunuz.
Böyle olmakla beraber şiir yetsin. Şimdi
biraz da konuşalım.

— Biraz daha okuyun!
— Ne? Bende başka şiir yok.

Fa'atı salondan ısrarla şiir isteniyordu. Nazım şiirlerini çeviren şairlere dö-
nerek sordu:

— Bilmem, sizde bir şeyler var mı?
Salondan:
— Türkçe okuyun! Türkçe okuyun!
sesleri geliyordu.

Nazım:
— İsterseniz. Samoylov yoldaşta çok
erke şiirlerin var, teklifinde bulundum.

Salon:
— Teşekkür ederiz! Teşekkür ederiz!
diyerek alkışladı.

Nazım gülecek:
— Lütfen, buyurun! dedi

Samoylov:
— Bu şiirler Nazım'ın çok sevdiğim
eski şiirleri, dedi. "Mavi Gözli Dev" i
okuyacağım size.

DEVAM EDECEK

DÜZELTME

YURUYOŞ'un 125. sayısında yer alan, arkadaşımız Tacettin Neciboğlu'nun "Sosyalist Gerçekçilik, Bağımsız Sanatsal Düşünmedir" başlıklı yazı-
sında ikinci paragrafın dördüncü satırında bir dizgi hatası olmuştur. Sözü ed-
ilen bölümde "yani" ile başlayan ve onbirinci satırında "denemez" ile biten
cümle şu şekilde olacaktır:

"Bilimle sanat arasında asılmaz duvar yok. Şöyle de söyleyebiliriz: Sa-
natçılar da bilimsel yöntemi kullanabilirler. Yalnız şu sonuç çıkarılmamalı:
Bilimsel yöntemi en iyi kullanan en iyi sanatçıdır. Eğer sanatsal anlatıma ve
giderek bağımsız sanatsal düşünmeye varamıyorsa o kişiye sanatçı denemez."
Düzeltiler, okuyucularımızdan ve Tacettin Neciboğlu'ndan özür dileriz.

OZANIN ÇIĞLIĞI

Mehmet ERGÜN

Emekçi yığınlardaki küçük bir kıpırtı, egemen sınıflara birkaç kat büyüterek yansır. Telaşlanmalarına, endişeye kapılmalarına, gelecekle ilgili konusunda ciddi kaygular duymaya başlamalarına yol açar. Bu gibi durumlarda "egemen sınıf" olmanın olanaklarına sınırlanarak emekçi yığınlardaki kıpırtıları bastırma ya yönelirler. Çıkarlarını güvence altına almak için baskı yöntemlerine sarılırlar. O denli ki, bu girişimlerinde kendi koydukları yasaları çiğneyecek ölçüde ileri giderler.

Egemen sınıflar, çeşitli yol ve yöntemlerle kitleleri sindirmeye çalışırken, gelecek karşı-tepkilerin gücünü azaltmak için de çaba harcarlar. Bu amaçla yığınları koşullandırmaya; uygulamalarını "olağan gerçekler" gibi sunmaya çalışırlar. Baskı yöntemleri karşısında kitlelerden gelecek tepkileri ön aza indirmek ve bunu başarırken baskının dozunu yükseltmek en sık başvurdukları yoldur. Bu yolla, küçük bir baskı karşısında ayağa kalkan yığınların duyarlılığı köreltilmeye çalışılır. Büyük gösterilere neden olan bir yaralama olayının "gündelik olaylardan" sayılması sağlanır. Onu, öldürme olaylarının aynı biçimde karşılanmasını sağlamak izler. Bir öldürme olayı karşısında onbinlerce kişinin doldurduğu alanlar tehlikeye mahkum edilirler.

Bu gelişmeler karşısında önlemler almak; kitlelerin duyarlılığının köreltilmesinin önüne geçmek, salt toplumun bir ileri tarih aşamasına sıçramasından yana olanların değil, ilerici ve demokrat olduğunu söyleyen her kişinin görevidir. Bu görevi yerine getirilmediğinde, yığınlar duygusuzlaştırılır ve bilinçli unsurlar, giderek artan bir yalnızlık çemberi ile kuşatılırlar. Kitlelerle bağı olmayan ya da kitle desteğinden yoksun eylemlerin sonuçlarının ne olduğu ise bilinen bir şey. Bu bakımdan, hangi alana yönelik olursa olsun, baskının her türüne ve özellikle de baskı uygulamalarını olağanlaştırma girişimlerine karşı çıkmak; bu amaçla kitleleri aydınlatmak bir yurtseverlik borcudur. Bu borç ödenmediğinde, alanlardaki mücadeleler yitirilir; mevziler karşı tarafın eline geçer. Düşen her alandan sonra, kalanlara daha yoğun saldırılar düzenlenir. Baskı rejiminden yana olanlar, ele geçirdikleri her mevzi ile daha bir güven kazanırlar ve daha bir saldırgan kesilirler. Önce kitlelere yöneltilen saldırılar, giderek kişilere yöneltilmeye başlanır. Herhangi bir yere yapılan saldırı karşısında evinde rahat olduğunu düşünen kişi, rahatsız edilmeye başlanır. Bu nedenle, herhangi bir alana yapılan saldırı karşısında, "ben nasılsa o alanda değilim" diyerek kayıtsız kalanlar, insan onuruna hâşşeler eğer, bir gün sıranın kendilerine de geleceğini akıllarından çıkarmamalıdır. Çünkü Faşizm, sadece ilerici-devrimci düşünceye değil, aynı zamanda insanca olan her şeye de karşıdır. Bunu görmek için Hitler Almanya'sındaki, Mussolini İtalya'

sındaki, Franco İspanya'sındaki, Pinochet Şili'sindeki... uygulamalara bakmak yeterlidir. Faşistlerin, ölümler, üzerine işeyecek denli insanlıktan yoksun olduklarını belgeleyen fotoğraflar belleklerde dir.

İşte tüm bu nedenlerden ötürü, her ilericiyim, her demokratım diyenin baskı uygulamalarının olağanlaştırılma girişimleri karşısında kamuoyunu uyarmaya, kamuoyunun duyarlılığını ayakta tutmaya çalışması bir yurtseverlik borcu olduğu denli, bir insanlık ödevidir de...

Bu gidiste sanatçılara da büyük ödevler düşmektedir. Hatta biraz aşırı gidip, bu görevi en başarılı biçimde yerine getirecek kümenin sanatçıları olduğunu söyleyeceğim. Çünkü ellerinde son derece etkili bir silah var: Sanat... İnsanı duysal dünyası ile olduğunca, düşünsel dünyası ile de kavramaya; bey-nine olduğunca, yüreğine de seslenmeye solğu yeten, yetebilen yegane şey sanattır. Kullanılabildiği takdirde, kitlelerin moral gücünü yükselteceği gibi, bilinçlerini de kamçılacak ve duyarlılıklarının körelmesini setleyecektir.

Aslında sanatçılarımız bu konuda başarılı sınavlar vermişlerdir. Kitlelerin duyarlılığının köreltilmeye çalışıldığı dönemlerde onları uyarmak için sanatlarını bir silah gibi kullanmışlar; bu doğrultudaki mücadelenin emrine çekimmeden vermişlerdir onu. Hatta bunda daha da ileri gitmişler; yığınların moral gücünü yükseltmeye çalışmakla kalmayıp, toplumsal muhalefetin sindirildiği durumlarda, onun sözcülüğünü de üstlenmişlerdir. İşte Tek Parti - Tek Şef dönemi, işte Demokrat Parti dönemi, işte 12 Mart sonrası dönem...

Dün bu görevi başarıyla yerine getirenler, bugün de yerine getireceklerdir. Östelik sanatçılar, artık eskisi gibi yalnız da değildirler. Yanlarında uyanmış yığınlar; arkanında güçlenmiş bir toplumsal muhalefet var. Tüm sorun, başta sözünü ettiğimiz sorumluluğu duymakta. Bu sorumluluğu yüklenmenin getireceği acıları göze almakta; onları göğüslemeye hazır olmakta... Onurlu bir geçmişi olan devrimci, demokrat ozanların yazarların, çizerlerin, 1951'lerin çetin koşullarında, her türlü baskıya göze alarak sesini yükselten Arif Damar'ın şu dizelerine kulak kabartacaklarından ve bir kez daha bu sorumluluğu yüklenmeye çalışacaklarından kimin kuşku su olabilir ki!

Karşı koymazsak eğer
tehlikededir günlük ekmeğimiz
bacamızın tütmesi tehlikededir.
evimiz, aşkımız, çocuğumuz
pencerede saklı
kitap sevgisi, insan sevgisi
tehlikededir.

Bayramlık

Yaratılar geliyordu Bakırköyden Kartaldan
Zincirlerini kıra kıra geliyordu Bursadan Adanadan Vandan
Kara Afrikadan Amerikadan dünyanın her yerinden
gelen vardı o sabah İstanbulla
Angoladan Vietnamlardan Kübadan
kendileri için yaratılar da gelmişlerdi
Ve sanki Asur Roma Osmanlı emekçileri
tarihin güzellikleriyle kalkmışlardı mezarlardan
o sabah İstanbuldaydılar

O sabah İstanbulun en güzel sabahıydı
yüzbinlerce insan yürüyordu dört bir yandan
taksim meydanına
taksim kırmızıya boyanmıştı işçi gömlekleriyle
insanlığın bayramıydı o gün
yüzbinler yürüyordu taksim meydanına
hasreti haykırarak

Ah canım ne acı hep senin gözlerinin aydınlığını görememek
sermaye köpek gibi korkuyor
sabah gibi umutluym
intercontinentalın pencerelerinde sular idaresinin damında
amerikan yapım silahlarla
CIA'nın MIT'in cins köpeklerini görüyorum pusuda
İnlerce yurtseverin kanını için iblis suratları görüyorum
ülkemizde ve kendilerince hür dünyada
fabrikaların bankaların şirketlerin sahibi
insan soyunun en iğrenç suratlarını görüyorum

sabah gibi umutluym
sermaye köpek gibi korkuyor
silahlar panzerler joplur
otuz dört can yatıyor taksim meydanında
insanlar, koşuyor bağıyor, ağlıyor
ama sabah gibi umutlular
otuz dört can
kanları başlarını boyamış
körler göremez ama
dolaşırlar her an taksimde
yetmişyedi mayısından beri
kanları başlarını boyamış
sabah gibi umutlular
sermaye
beyaz güncin de uçurur kafeste
her zaman köpek gibi korkar ha
yine taksimdeyiz
çark başaklı kızıl bayraklarla
sanki Havanada Saygonda Berlindeyiz
Kartaldayız Bursadayız Kırkkaledeyiz
Seydişehir İskenderun Karstayız
sanki Sofyada Bükresteyiz
boşuna sevdiğim boşuna
görülmüdü gözümüzde korku
umutsuzluğa hiç düşmedik
sermaye köpek gibi korkuyor

Atilla AKDEMİR

Selim Mahmutoğlu:

SENDİKA İÇİ DEMOKRASİ UYGULANMIYOR

DISK'e bağlı Türkiye Maden-İş Sendikası' nun 22. Merkez Genel Kurulunda SELİM MAHMUTOĞLU'nun yaptığı konuşmanın bir özeti okurlarınıza sunuyoruz:

"Merkez Genel Kurulları, genel adıylar kongreler, Anayasa'da yeni yasada belirtilen sürelerde yalnız yönetim ve yürütme organlarını seçmek için toplanmazlar. İki Merkez Genel Kurulu arasındaki çalışmalar esas alınarak, ileriye dönük çalışmaların perspektiflerini çizmek de, Merkez Genel Kurullarının görevleri arasındadır.

İleriye dönük kararların alınabilmesi, yeni çalışma dönemi perspektifinin çizilebilmesi, mevcut durumun bilinmesi, bir evvelki kongreden bugüne değin yapılan çalışmaların, başarıların, başarısızlıkların doğru olarak bilinmesine bağlıdır.

Merkez Genel Kurullarının KATKI işlevini görmesi ancak bu şartlarda mümkün olur."

Daha sonra, 284 sayfa tutan raporun delegelere kongrenin başladığı gün verildiğini hatırlatan Selim Mahmutoğlu, bunun Anayasa'da ters düştüğünü, istelik delegelerin Kongreye katkıda bulunmalarını sınırlandırdığını belirttikten sonra konuşmasını şöyle sürdürmüştür:

"Arkadaşlar, Bu dönemki Çalışma Raporunun geçmiş dönemki çalışma raporlarından içerik olarak veya sendikal anlayış olarak en farklı yanı; "Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı", "Demokratik Merkezîyetçilik" ve "Sendikal Demokrasi" kavramlarının her sayfa yer alması, benimsenen anlayış olarak açıklanmasıdır.

Bu anlayışa, bu kavramlara ve raporun bununla ilgili bazı bölümlerinde açıklama için gerekli katılıyorum. Ancak katılmadığım, pratikte, demokratik yapının çıkarılıp, geriye kalanların uygulanmasıdır. Daha açık bir ifade ile rapor gerçekçi değildir.

Bununla ilgili birkaç somut örnek vermek istiyorum.

Çalışma Raporunun 97. sayfasının son paragrafından başlayıp devam eden açıklamasında, "üye tabanını en derin noktalarımıza kadar kavrayan bir ünite temsilciliği ve lokalere sistemi olmadan Demokratik Merkezîyetçilik yöntemi ve üyelerin söz ve karar sahibi olması ilkesi hayata geçirilmez" deniliyor ve devamla; "Her düzeydeki yöneticilerimizin seçilmesi ilkesine uyulmuş, ünite temsilciliği, sendika temsilciliği, lokal yönetim ve bölge temsilciliği seçimleri zamanında ve sendikal demokrasi ilkelerine uygun olarak yapılmıştır" denilmektedir.

Yazılana göre bütün organlar seçime göreve getirilmiş."

Selim Mahmutoğlu devamla, ZATEL'de çalışan TSİP'li Kazım Özgenç'in ve BORANKAY'da Dev-Genç'li olduklarını söyleyen Baştemizl Müammer Akçay'la diğer 5 temsilcinin hem görevden alındıklarını, hem de işten atıldıklarını söyleyerek; GAZAL'da görüşleri başından beri bilinen MHP ve MSP'li temsilcilerin, ancak bu işyerlerini başka bir sendikaya götürdükten sonra görevden alındıklarını ekledi. Mahmutoğlu konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Taban söz ve karar sahibi olamamıştır. Tabanın söz ve karar sahibi olma hakkını Genel Yürütme Kurulu kullanmıştır.

Lokal yönetim kurulu listelerini bölge temsilcilerine hazırlanmış, hatta bunun işyerlerinde temsilcilerle danışılarak hazırlanması ve bu şartlarda Genel yürütme kurulunun onayına sunulması da seçim yapılmasını anlamaz gelmez.

Anatürk ve bağlı yönetmelikler lokal kongresi yapılmasını ve bütün üyelerin oy kullanma hakkını esas almıştır.

Raporun 11. sayfasında, "Sınıf, Kitle Sendikacılığı ve Maden-İş" başlıklı çerçeve için alınmış yazının son paragrafında "işçi sınıfı çok sayıya, kalabalık. Değişik görüşte işçiler var. Sendikadan da demokratik bir sınıf ve kitle örgütü. Siyasete taraf tutacak, fakat işi yası partilerden bağımız olacak." denilmektedir. Ancak; bu nasıl olacak, 4. Bölge Temsilciliğine bağlı ZATEL işyerinden Kazım Özgenç, 6. Bölge Temsilciliğine bağlı BORANKAY işyerinden 6 temsilcinin görevleri kaldırılıp üyelikleri askıya alınırken 7. Bölge Temsilciliğine bağlı GAZAL işyeri temsilcileri MHP'li ve MSP'li olmalarına rağmen görevlerini sürdürecektir mi?

ZATEL'de çalışan Kazım Özgenç TSİP'li idi. Borankay'daki temsilciler içinde, gerek Bölge Temsilcisi

gereke Örgütlenme Dairesi Dev-Genç'li olduklarını ileri sürüyorlardı."

Oysa uygulamaların bu açıklamalara ters düştüğünü belirten Selim Mahmutoğlu, çeşitli örnekler sıralamıştır. Ereğli Demir Çelik'te, Bursa 13. Bölge Temsilciliğine bağlı işyerlerinde, Umraniye'deki 23. Bölge Temsilciliğinde seçimle işbaşına gelen birçok lokal Kongre'den önce feshedildiği; Merkez Genel Kurul delegelerinin de, kongreler yapılmadığı için, atanmış organlar tarafından seçildiğini belirten Mahmutoğlu şöyle devam etmiştir:

"Siyasete taraf tutacağız ama sol, sosyalizan unsurlara karşı değil, gerici burjuva ideolojisi ve siyasetine karşı..."

Çalışma Raporunun 95. sayfasında, "1974 yılında 12 bölgede etkin faaliyet gösterirken, 1977 yılında 16 bölgeye ulaşılmıştır" denilmektedir.

Burada bölge sayısının artmasıyla faaliyetin de arttığı, daha yoğun bir çalışma yapıldığı açıklanmış istenmektedir.

Oysa raporu biraz dikkatle okuduğumuzda faaliyetin artmadığını, özellikle son iki yılda duraklama gösterdiğini ve son bir yıl içinde de gerilediğini görülmektedir.

Bir kere Merkez Genel Kurulları üç yıl önce ile bugünü değerlendirmez. Üç yıl içindeki çalışmaların tamamını değerlendirir. Bir yıl önce 22 bölgede faaliyet gösterildiğini ve bugün bu sayının 16'ya düştüğünü açıklamak yerine üç yıl önce ile bugünü mukayese ön plana çıkarılmak istenmiştir.

Ve gene raporda yeni örgütlenme hedeflerimiz içinde Kinkkale ve Seydişehir gösterirken, aynı yerlerde kurulu bulunan Bölge Temsilcilerimizin neden kapatıldığına bir açıklık getirilmemiştir.

Bugüne kadarki örgütlenme politikalarında, örgütlenmesi hedeflenen bölgelerde bölge temsilciliği kurulurken, bugün Bölge Temsilcilerimizin kapatıldığı yerler aynı zamanda örgütlenme hedefi olarak gösterilmektedir.

Böylece Genel Yürütme Kurulu yeni örgütlenme taktiklerini de bu raporda bize sunmaktadır.

Yeni gelmişken belirteyim, bir yıl önce sendikamızın değişik bölge ve kademelerinde örgütücü olarak görev yapmış, başarılarını, başarısızlığını elbette tartışıyor, ancak rapordaki örgütlenme politikasının yazılı olduğu biçimde hayata geçirilmesi mümkün olmayıp kağıt üzerinde kalmaya mahkumdur.

Örgütlenme, yayılma, gelişme, nicel olarak büyüme demektir. Ve çok önemli iki şartın yerine getirilmesine bağlıdır. Birincisi; genel olarak ülkedeki ekonomik ve politik durum ile özel olarak örgütlenmenin hedef alındığı bölgedeki durumun, örgütlenmeye elverişli olması. Burada hemen günde beş saatlik, örgütlenmeye elverişli ortamın yaratılması da sendikaların görevleri arasındadır.

İkincisi ve en önemlisi ise sendika içi organların iyi ve uyumlu bir biçimde çalışması, kan dolaşımının sağlanmasıdır. Bu ise, kesin olarak sendika içi demokrasinin uygulanmasına bağlıdır.

Örgütümüzde son iki yıldır sendika içi demokrasinin uygulanmamasından dolayıdır ki, önce duraklama, sonra da gerileme baş göstermiştir. Bu duraklama ve gerilemede ülkenin ekonomik ve politik durumunun, örgütümüzün tekeli sermayenin saldırılarının her zamankinden daha çok hedefi olması da elbette etkenidir. Ancak bunların da gözlemlenilmesi sendika içi demokrasinin uygulanmasına bağlıdır.

Faaliyet raporunun 95. sayfasında geçen Merkez Genel Kurulundan bugüne kadar geçen süre içerisindeki gelişmemizi gösteren rakamlar yüzde olarak yıl yıl gösterilmektedir.

Verilen rakamlara göre 1974-1977 dönemindeki gelişme % 123,61 olarak gösterilmektedir.

Raporun 85. sayfasındaki açıklamaya göre ise üye artış oranı % 44,48 olarak gösterilmektedir.

% 123,61 gelişme olduğunu açıklayan örgütlenme dairesi, % 44,48 gelişme olduğunu açıklayan iş Koordinasyon Dairesidir. Böylelikle büyük çelişki sunmuş, biri net üyesi olduğundan, diğeri ise aidat ödemeyen örgütlenme düzeyindeki yetkisi alınmış işyerini de hesaba katarak gösterildiğinden kaynaklanmaktadır.

Hangisinin doğru olduğunu kesin olarak bilmemekle birlikte kesin olarak bildiğim, bugünkü durumun iki yıl öncesinin gerisinde kaldığıdır.

Geçtiğimiz Merkez Kurulundaki aidat ödeyen üye sayımı yüzde görüşmelerinde Genel Başkan Sayın Kemal Türkler 32.000 olarak açıklamıştır.

Ondan sonraki ilk alt ayda net 16.000, ikinci alt ayda ise, yani kongreden sonraki ilk bir yılda, net 16

bin daha aidat ödeyen üye sayımda artış olduğu, gerek Genel Yürütme Kuruluna sunulan belgelerden, gerekse o tarihlerde çıkan Basın-Yayın organlarında yapılan açıklamalardan kesin olarak bilmektedir.

Oysaki rapor, ilk bir yıldıki % 100'lük üye artışını % 49,62 göstermiş, geri kalanı ise diğer yıllara bölüştürmüştür.

Böylece son iki yıldaki duraklama ve gerilemeye değizlemeye çalışmıştır.

Merkez Genel Kurullarında gelecek dönemin çalışma perspektifini doğru olarak çizilebilmesi için, mevcut durumu doğru olarak bilmeme gerekmektedir.

Aksi takdirde var olan tıkanıklık gözardı edilmiş olur, önümü açıcı önlemler alınmaz.

Genel Yürütme Kurulu çalışma raporuna zamanında vemenenini yanı sıra, gerçekçi bir rapor vermemekle de, bu Merkez Genel Kurulumuzun örgütümüze, işçi sınıfımıza katkıda bulunmasını olumsuz yönde etkilemiştir.

Bütün bunlar da göstermektedir ki son iki yılda uygulanan politika yanlışlar ve ifrad edilme istenmemekte, gözlenmek istenmektedir.

Bu nedenle ki, seçimle göreve getirilmiş olanma rağmen, Bölge Temsilciliğinin kaldırılmasını ve emniyet olarak bu kongreden 5 gün önce iş akmadım fesh edilmesini Genel Yürütme Kurulundan sormayacağım. Ayrıca iki sebepten sormayacağım. Birincisi, Bölge Temsilciliğinin kaldırılması, iş akmadım fesh edilmesini bir yanlış sendikal anlayışın birçok olumsuz sonuçlarından sadece bir tanesidir. Bu nedenle de, sonuçlarını değil, ana sorunun düzeltilmesine inandığım için sormayacağım.

İkincisi, bu konu ile ilgili Sayın Şişli Kaya'nın bana söyledi, Bursa'daki bütün sendika temsilcisi, temsilci ve diğer Bölge Kongresinde seçilenlere yazılı olarak yaptığı açıklama ile, bu raporda yazılan gerekçenin aklım almaz ölçüde çeliştiğini sormayacağım.

Ayrıca ve çok özel olarak da, bu Merkez Genel Kuruluna sadece ben gönderildim. Oysaki anti-demokratik uygulamaların sonucu bu Genel Kurula geleme-yen birçok üyenizin var olduğunu bildiğinden, kendi meslemin üzerinde durma bencilliğini bulunmamak için de sormayacağım.

Arkadaşlar,

Bir, iki noktaya daha kısaca değinerek sözlerimi bitirmek istiyorum. Çalışma Raporunun 67. sayfasında, "MESS'e karşı, DISK Maden-İş saflarında somutca yerini almak anti-faşist olmanın göstergesidir" denilmektedir. Yazılan bu, Oysaki uygulamada bunun böyle olmasını engelleyenler var bu örgütüm içinde. Üstelik ne sendika üyesi, ne de yöneticisi.

İstanbul'un Anadolu yakasındaki TOB-DER şubeleri, TOB-DER'in Kartal Şubesi başkanlığında Genel Merkezimize gelecek grevleri ziyaret etmek istediklerini bildirirler. Bu işle görevli sendikadaki memur ise olmaz dedi. "Neden izin vermiyoruz" diye sorduğunda "Onların ne olduğu belli değil. Maoocu mudur, nedir bilmiyorum" dedi. Tanıdığım söyleme rağmen, TOB-DER'li öğretmenlere ziyaret kartı verildim. Gitti TOB-DER'li öğretmenler. Ve ilerlemeden bir tanesi bu Genel Kuruldan bir gün önce, elinde 50.000 TL ile geldi. "Grevdeki işçiler için bir gece düzenledi, TOB-DER Kartal Şubesi olarak. Şimdiki 50.000 TL toplandı, birkaç gün sonra da gertisini grevciyeceği" dediler. Ve parayı Mali Daireye yatırdı gittiler.

Kırılmamış TOB-DER'li öğretmenler grev yerine sokulmadılar diye.

Sonuç olarak; uzun yılların micedalesinden sonra işkolumuzda tek sendika, tek demokratik örgüt oluşma hakkını kazandı. Ve bunu dost düşmana kabul ettirdi.

Son iki yıllık uygulamaya ile tartışılmayan konuyu tekrar tartışma ortamına soktuk. Ve tartışmalar örgütümüzün lehine değil aleyhine gelişmektedir.

Geç kalınmış değil. Biz Genel Kurul bu konuyu çözecek güçte.

Unutmayalım ki, üyelerimiz anti-faşist, anti-empyalist mücadelede sokmak için, salt en iyi ekonomik hakları sağlamak kafi değildir.

Bir şart da demokrat olmalıdır."